

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดราชสีห์มา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-533-103-1

บทคัดย่อ

นายธีรพงศ์ มิ่งโมรา: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์สอาด สุกข์พันธ์, 198 หน้า

ISBN 974-533-103-1

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านไก่อ่าสามารถบรรลุเป้าหมาย ในการมีกองทุนหมุนเวียน มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้น ประชาชนมีศักยภาพ มีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม และศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และให้ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบเป็นขั้นตอน โดยมีวิธีการดำเนินการ ที่เป็นการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเน้นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด มีการสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูลตามแบบ บร. และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จัดเวทีชาวบ้าน และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีร่วม ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาประเมินผลเพื่อหาข้อสรุปอภิปรายและเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย พบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านไก่อ่า จะยังคงอยู่ได้ถ้า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ ในการส่งคืนเงินกู้ และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะกรรมการรุ่นหลัง และให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านแก่สมาชิกทุกคนเพื่อความเข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์สอาด สุกข์ขันธ์)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์นิตยา บุญเทียน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์สอาด สุกัญณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์นิตยา บุญเทียน กรรมการสอบสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- อาจารย์สังัด พิษพันธ์ พัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน และให้คำแนะนำต่างๆ ในการจัดทำเวทีประชาคม
- นายฉลอง ครามจันทิก ประธานกองทุนหมู่บ้าน นายดอกไม้ ไสจันทิก ผู้ใหญ่บ้าน ใกล้เคียงคนที่ 2 นายหลัก ตัสสะสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้านใกล้เคียงปัจจุบันและรองประธานกองทุนหมู่บ้าน ส.ค.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์ เลขาธิการกองทุนหมู่บ้าน นายไพรัช ประเสริฐ เจริญอุทิศกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอบคุณสมาชิกในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆเป็นอย่างดี
- เพื่อนๆ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลกุดน้อยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ
- เพื่อนคนอื่นๆ และทุกๆท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.ถ้ำรวบ มิ่งโมรา บิดา และ นางบุญรอด มิ่งโมรา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต และขอบคุณ นางสาวนฤมล มิ่งโมรา พี่สาว และ นายนริศ มิ่งโมรา พี่ชาย ที่ให้กำลังใจและให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ธีรพงศ์ มิ่งโมรา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ	3
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	4
1.4 วิธีดำเนินการ	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 นโยบายหลักการวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	8
2.2 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
2.5 หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	15
2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17
2.7 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	18
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	20
3.1 รูปแบบการประเมิน	20
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	22
3.3 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน	23
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	41
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	45
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	45
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	52
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	62
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	63
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	63
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	67
5.1 สรุป อภิปรายผล	67
5.2 ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก แผนที่หมู่บ้าน ไก่เต่า และแผนที่ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	75
ภาคผนวก ข ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2544	78
ภาคผนวก ค ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	87
ภาคผนวก ง ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไก่เต่า	108
ภาคผนวก จ แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กทบข.๑)	115
ภาคผนวก ฉ แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กทบข.๒)	119
ภาคผนวก ช ตัวอย่างแบบรายงาน (บร.1-บร.12)	131
ภาคผนวก ซ ภาพแสดงกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน	189
ภาคผนวก ฌ ตารางแสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ไก่เต่าแบ่งเป็นรายวด	195

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
ก.1 แผนที่หมู่บ้านไก่อ่เสา หมู่10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	76
ก.2 แผนที่ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	77
ข.1 ป้ายวัดใหม่สามัคคีธรรม(บ.ไก่อ่เสา)อยู่ที่ปากทางเข้าหมู่บ้านไก่อ่เสา	190
ข.2 สภาพถนนคอนกรีตปากทางเข้าหมู่บ้านไก่อ่เสา	190
ข.3 ประปาหมู่บ้านไก่อ่เสายู่ภายในวัดใหม่สามัคคีธรรม(บ.ไก่อ่เสา)	190
ข.4 สระน้ำในหมู่บ้านไก่อ่เสา	191
ข.5 คุณศุภลักษณ์ โมงขุนทด หนึ่งในกลุ่ม อ.ส.ม. ผู้ดูแลศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	191
ข.6 คุณฉลอง ครามจันทิก ประธานกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เสา	191
ข.7 คุณหัตถ์ ศัสสะสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้านไก่อ่เสาและรองประธานกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เสา	192
ข.8 ดอกบัวของคุณกาวิน โชติจันทิก	192
ข.9 คุณเกรียงศักดิ์ ป้อมมะลัง และครอบครัวทำกิจการซื้อขายถั่วงอก	192
ข.10 ร้านค้าของคุณวาสนา พลพัฒนา	193
ข.11 เล้าหมูในหมู่บ้านไก่อ่เสา	193
ข.12 ไร่ข้าวโพดในหมู่บ้านไก่อ่เสา	193
ข.13 ไร่มันสำปะหลังในหมู่บ้านไก่อ่เสา	194
ข.14 การจัดเวทีชาวบ้าน	194
ข.15 การระดมความคิดของชาวบ้านระหว่างการจัดเวทีชาวบ้าน	194

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	กลุ่มเป้าหมายในการประเมิน	22
3.2	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	24
3.3	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	29
3.4	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ	34
3.5	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	37
3.6	ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	41
4.1	แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ	46
4.2	แสดงการประกอบอาชีพของชาวบ้านไก่อ่เต่า	48
4.3	แสดงสิทธิในที่ดินทำกิน	49
4.4	แสดงจำนวนเงินในการปล่อยกู้เป็นงวด	52
4.5	แสดงการปล่อยกู้ในงวดต่างๆ แยกเป็นกลุ่มอาชีพ	64
ฉ.1	แสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า งวดที่ 1 วันที่ 22 มีนาคม 2545	196
ฉ.2	แสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า งวดที่ 2 วันที่ 17 เมษายน 2545	197
ฉ.3	แสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า งวดที่ 3 วันที่ 20 พฤษภาคม 2545	198
ฉ.4	แสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า งวดที่ 4 วันที่ 14 มิถุนายน 2545	198
ฉ.5	แสดงการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า งวดที่ 5 วันที่ 22 กรกฎาคม 2545	198

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย ในการดำเนินชีวิต หรือ วิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึงก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยมด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวพบว่าแนวคิดในการพัฒนามุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวนั้น ไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการโดยพัฒนาทั้งด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ จากวิกฤติที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทั้งหมด ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงได้ปรับปรัชญาเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

รัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แต่งตั้งองคมนตรีไปจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง และให้มีผลเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งจะเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ คือ ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสพการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน และการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางโดยให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน มีการติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ (ศูนย์ปฏิบัติการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, <http://www.rajabhat.ac.th/village/index.html>, 8 มีนาคม 2545)

หมู่บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอสีคิ้ว ที่ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายรัฐบาล เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนสร้างอาชีพและรายได้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน โดยที่สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นว่าตนและคนในชุมชนจะมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาอาชีพหลักหรือมีอาชีพเสริม สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ และคนในชุมชนจะสามารถบริหารจัดการเงินทุนของตนเองได้ โดยรักที่จะพึ่งพาตนเอง รักที่จะเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน โดยมีการกู้ยืมเงินเพื่อไป

ประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในครอบครัวและในหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านได้เร่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นคนแจ้งให้ลูกบ้านทราบ แล้วเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม โดยให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุน ให้การเลือกสรรกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และให้ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อแล้วเสร็จผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง โดยเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน ซึ่งมีคณะกรรมการที่ถูกเลือกทั้งหมด 15 คน มีประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน เลขานุการ 1 คน เหนรัญญิก 1 คน และคณะกรรมการอีก 11 คน หลังจากนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจึงได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงที่ธนาคารออมสิน โดยแล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือกนั้นแล้ว จากนั้นได้ทำการเปิดรับสมาชิกกองทุน โดยในรอบแรกได้สมาชิกทั้งหมด 41 คน ทำให้ไม่ผ่านการพิจารณา จึงได้กลับมาเปิดรับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ได้สมาชิกรวมทั้งหมด 54 คน และได้เสนอเรื่องกลับไปอีกครั้งเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2544 และได้รับอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 โดยมีสมาชิกผู้ในครั้งแรก 41 คน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะดำเนินการศึกษา และประเมินศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง หมู่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลของการศึกษาในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อทราบถึงขีดความสามารถของหมู่บ้านใกล้เคียงในการพัฒนาบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ต่อไปนี้หรือไม่

- 1) การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก
- 2) มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

3) การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้มีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหา สร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง

4) เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

5) ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

1.2.3 เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความ เชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้านกับตำบล

1.2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน และที่กำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2.5 เพื่อให้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างมีระเบียบเป็นขั้นตอน

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมิน โครงการมีผู้ที่นำเสนอหลักการดังกล่าวไว้หลายแนวคิด เช่น แนวคิดและรูปแบบการประเมินสคิปเวน (Scriven) ซึ่งกล่าวว่าการประเมินเป็นกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้ เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการ กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน ในขณะที่ อัลคิน (Alkin) ได้ให้แนวความคิดการประเมิน ว่า เป็นกระบวนการคัดเลือกการประมวลผลข้อมูลและการจัดระบบสารสนเทศ เป็นข้อมูลที่น่า สนองต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการดำเนิน โครงการ นอกจากนี้ยังมีอีกหลาย แนวคิด เช่น แนวคิดของ ไทเลอร์ (Tyler) ซึ่งกล่าวว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ และได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน โครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า โปรวัส (Provus) ได้กล่าวถึง ความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่ เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการ ประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่ เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของ โครงการให้มีประ สติภาพ

ซึ่งแต่ละท่านก็ได้ให้นิยามของการประเมินที่แตกต่างกันออกไป สำหรับแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ใช้ในที่นี้ คือ แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพพีโมเดลของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ที่กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิด สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจโดยกำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมิน ก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ปัญหา และความเหมาะสมของ เป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องในการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินโครงการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุก ขั้นตอน

4) กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายของโครงการ รวมถึงพิจารณาการขยาย เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยนโครงการ

(สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 84 - 91)

1.4 วิธีดำเนินการ

การศึกษารายกรณีกับกองทุนหมู่บ้านไก่อ่ซ่า หมู่ที่10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการดำเนินการที่เป็นการผสมผสานทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเน้นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายในลักษณะของ Eclectic methodology

1.4.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ คือ บ้านไก่อ่ซ่า หมู่ที่10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

- 1) ประธานกองทุนหมู่บ้านไก่อ่ซ่า และคณะกรรมการ
- 2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไก่อ่ซ่า

3) กลุ่มผู้กู้แยกตามอาชีพ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร

4) ประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน 52 ครัวเรือน โดยสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือน

1.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน
- 2) การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 3) การศึกษาเอกสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 4) การสัมภาษณ์
- 5) การสนทนากลุ่ม
- 6) การศึกษารายกรณี
- 7) การจัดเวทีชาวบ้าน

1.4.4 เครื่องมือ

- 1) แบบสำรวจชุมชน และแบบสัมภาษณ์ บร. 1-12
- 2) แบบสังเกต
- 3) เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 4) สมุดจดบันทึก
- 5) กล้องถ่ายรูป

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการประเมิน โครงการผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1.5.1 มีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน คือ

- 1) ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือไม่
- 2) ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนหรือไม่
- 3) ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านจะเป็นกระบวนการพึ่งพาตนเอง และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านหรือไม่
- 4) ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันเศรษฐกิจหรือไม่

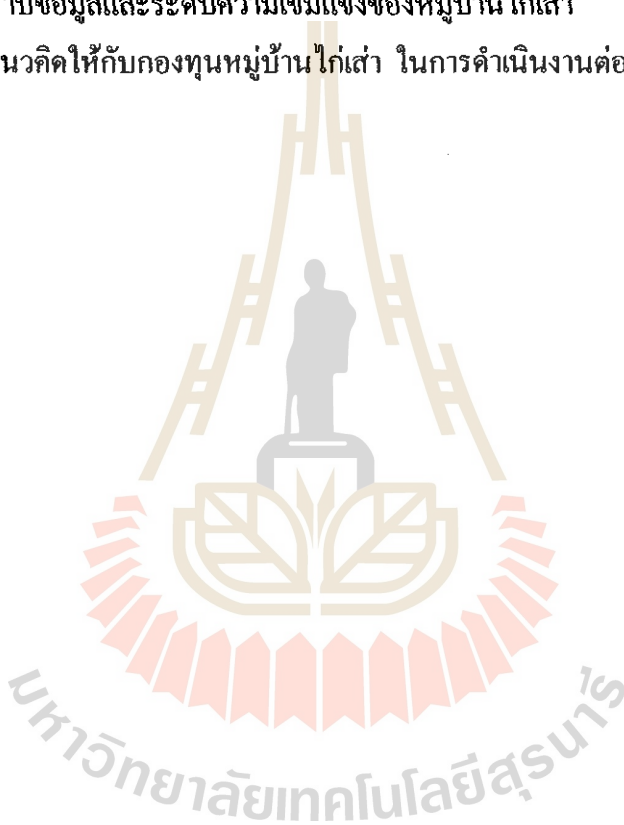
5) ได้ทราบว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่

1.5.2 มีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการดำเนินโครงการของกองทุนหมู่บ้านไก่อ่ล่า

1.5.3 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านมีกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ หรือไม่

1.5.4 ได้ทราบข้อมูลและระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านไก่อ่ล่า

1.5.5 เป็นแนวคิดให้กับกองทุนหมู่บ้านไก่อ่ล่า ในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้แสดงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจสังคมแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งช่วยในการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความสามารถในการจัดการระบบและบริหารการจัดการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน

4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

กล่าวโดยสรุปแล้ว กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ภายใต้ปรัชญา การร่วมคิดและดำเนินการ โดยกระบวนการประชาสังคม และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ให้นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนของคน ซึ่งจะนำไปสู่ผลแห่งการเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.2 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงาน ในการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ดำเนินงานตาม

นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยรายละเอียดของระเบียบได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี:2544)

2.2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544

ระเบียบนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ออกระเบียบไว้ สำคัญสำคัญของระเบียบนี้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ค

(คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : 2544)

2.2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ใกล้เคียงดำเนินการด้วยความเรียบร้อย และมีกรอบปฏิบัติที่ชัดเจน รายละเอียดของระเบียบกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ง

(คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง : 2544)

2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้อง เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

1.1) ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่า โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือน จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุม

1.2) ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนให้การเลือกสรรกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่า ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

1.3) ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่าเมื่อเสร็จแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน เมื่อแล้วเสร็จให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการกองทุน ระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่า เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

1.4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่า ต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ แห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่าให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

2.1) เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความเสียสละ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่ติดการพนัน

2.2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2.3) เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่กระทำโดยประมาท

2.5) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีทุจริตต่อหน้าที่

2.6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ

2.7) ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง

3. อำนาจหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3.1) บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านไก่อ่าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ไก่อ่า โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน

3.3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิก ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

3.4) พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนด

3.5) ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น

3.6) กรรมการกองทุนกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

รายละเอียดของแบบคิดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง มีตัวอย่างและรายละเอียดของข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก จ (กรมการปกครอง, อำเภอสีคิ้ว : 2544)

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือนอาชีพของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น และรายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมาจากจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการ วิธีการคัดเลือกและ วันเวลาคัดเลือกโดยคณะกรรมการ ที่มีการคัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. การเตรียมพร้อมของหมู่บ้าน คือ ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการได้กำหนดร่างระเบียบขึ้นมาแล้วเสนอ ให้ประชาชนลงมติเห็นชอบ ซึ่งมีข้อระเบียบดังต่อไปนี้

3.1) ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การ ผ่าก เงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)

3.2) ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงินการจ่ายเงิน ของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน

3.3) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้

3.4) ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

3.5) ข้อบังคับเกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สิน

3.6) ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการหมู่บ้าน

3.7) ข้อบังคับเกี่ยวกับดอกเบี้ย

4. ทุนดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้มาจากสมาชิกที่ได้ เข้ามา มีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของการถือหุ้น เงินออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค ให้เปล่าหรืออื่นๆ

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ สนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เช่น

5.1) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผล ประโยชน์ให้ทั่วถึง

5.2) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่าง ต่อเนื่อง

5.3) การให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไร และให้หลักเกณฑ์อะไร ในการให้กู้

5.4) วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

5.5) วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้

5.6) วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว ไม่ส่งคืนเงิน และดอกเบี้ยตามสัญญา

รายละเอียดของแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน ใกล้เคียง นำเสนอไว้ในภาคผนวก จ

(กรมการปกครอง, อำเภอสีคิ้ว : 2544)

2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.4.1 ศึกษากฎระเบียบให้ชัดเจน ในเบื้องต้น คณะกรรมการบริหารกองทุนควรศึกษา กฎระเบียบและเจตนารมณ์ของกองทุนหมู่บ้านให้ชัดเจน

2.4.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสนอโครงการ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรศึกษา ข้อมูลของกลุ่ม หรือองค์กรที่นำเสนอ ในเบื้องต้นเพื่อประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ คือ

- 1) กลุ่มมีการบริหารจัดการอย่างไร (รวมศูนย์อำนาจหรือให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม)
- 2) มีการจัดระบบเงินทุนหมุนเวียนอย่างไร
- 3) ผลงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร (ถ้าเคยมีปัญหาความไม่โปร่งใสเรื่องหนี้สิน คณะ

กรรมการต้องซักถามให้ชัดเจน ว่ากลุ่มจะป้องกันความผิดพลาดในลักษณะเดิมได้หรือไม่อย่างไร)

2.4.3 กิจกรรมที่เสนอเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่เคยทำมา คณะกรรมการควรพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมเดิม และที่เสนอมานใหม่ว่า

- 1) มีความสอดคล้องต้องกันหรือไม่
- 2) คนในกลุ่มมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่เสนอหรือไม่
- 3) สามารถทำได้จริงดังข้อเสนอหรือไม่ (ถ้ามีคนที่มีรู้เรื่องที่เสนอในองค์กร หรือ องค์กรเคยทำมาแล้วก็ง่ายที่องค์กรจะดำเนินการในเรื่องเสนอมานี้ได้)

2.4.4 ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการตกอยู่กับใคร โครงการที่ดีจะก่อประโยชน์ให้คนกลุ่ม ต่างๆ จำนวนมาก ตัวอย่างเช่นกิจกรรมโรงสีข้าว ถ้าประสบความสำเร็จจะก่อผลดังนี้คือ

- 1) ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น
- 2) คณะกรรมการได้ค่าบริหารจัดการ ได้รับความรู้ประสบการณ์
- 3) สมาชิกได้รับเงินปันผล
- 4) ผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกได้ใช้บริการ
- 5) ผู้ซื้อทั่วไปได้ซื้อข้าวมีคุณภาพสมราคา เป็นต้น

2.4.5 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการควรพิจารณาว่าโครงการที่เสนอจะมี ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ เช่น โครงการเลี้ยงหมู จะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น มีแมลงวันชุกชุม ในชุมชน ผู้เสนอโครงการมีวิธีการแก้ไขได้อย่างไร

2.4.6 ตอบสนองความต้องการทั้งระยะสั้นและระยะยาว โครงการบางประเภท อาจ เสนอตามความต้องการของชุมชนในปัจจุบัน แต่ในอนาคตโครงการดังกล่าวอาจจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือสร้างปัญหาให้แก่ชุมชนในระยะยาวได้ เช่น โครงการซื้อปุ๋ยเคมี ฆ่าแมลง ฯลฯ

2.4.7 ระยะเวลาในการดำเนินงานและการคืนทุน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านให้ทุนในลักษณะหมุนเวียน คณะกรรมการควรพิจารณาว่ากิจกรรมที่เสนอมีระยะเวลาคืนทุนที่เหมาะสมหรือไม่ เช่น โครงการเลี้ยงไก่ น่าจะสามารถคืนทุนได้ภายใน 6 เดือน มิใช่ 1 ปี เป็นต้น

2.4.8 การแสดงรายละเอียดกิจกรรม โครงการควรมีการจัดทำรายละเอียดการจัดซื้อ การคิดต้นทุนและกำไรที่คาดว่าจะได้รับให้ชัดเจน คณะกรรมการควรตรวจสอบว่าโครงการได้แนบเอกสารรายละเอียดเหล่านี้มาด้วยหรือไม่ ถ้ายังไม่มีต้องแจ้งให้ผู้เสนอโครงการจัดเตรียมมา เพื่อความสะดวกแก่การตรวจงวดบัญชี

2.4.9 ข้อมูลการตลาด ถ้าเป็นโครงการเพื่อการค้าขาย ผู้เสนอจะต้องมีแผนการตลาดที่ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ทำการตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมีตลาดรองรับ สามารถขายทำกำไรได้หรือไม่

2.4.10 การติดตามตรวจสอบ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรดูว่าโครงการได้ระบุถึงวิธีการในการติดตามตรวจสอบไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในอนาคต

2.5 หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล

การประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล จะเน้นการประเมินเป็นขบวนการต่อเนื่องในการหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อหาทางเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยการตัดสินใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมี 4 แนวทาง คือ

1) การตัดสินใจ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง เมื่อรับข้อมูลใหม่ที่แน่ใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

2) การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงแก้ไขกิจกรรมบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้เกิดดุลยภาพในองค์การโดยปกติ

3) การตัดสินใจเพื่อปรับปรุง พัฒนาให้องค์กรดีขึ้น คือ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีคณะผู้เชี่ยวชาญแก้ไขและนำเทคนิคมาใช้เปลี่ยนแปลง

4) การตัดสินใจโดยนำความคิดริเริ่มมาทดลองทำเพื่อดูผล และโอกาสของการเปลี่ยนแปลงจากการตัดสินใจดังกล่าวของ สตีฟเฟิลบีม จึงแยกการตัดสินใจได้ 4 ประเภท คือ

4.1) การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อวางวัตถุประสงค์ (ประเมินสภาพแวดล้อม)

4.2) การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางโครงสร้างเพื่อวางขบวนการ (ประเมินปัจจัยนำเข้า)

4.3) การตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุมคัดแปลงขบวนการ (ประเมินกระบวนการ)

4.4) การตัดสินใจจากผลของโครงการ (ประเมินผลผลิต)

(นิศา ชูโต , 2531 : 17-19)

คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของส่วนประกอบต่างๆ ที่จะทำการประเมิน

(รัตนะ บัวสน , 2538 : 110-113)

ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 1 รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดลของสตัฟเฟิลบีม ได้ให้แนวความคิดการประเมินว่า เป็นกระบวนการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์และจัดสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความ ต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ การประเมินในข้อนี้จะถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสม ของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

2.1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัด โครงการ

2.2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปการของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร เป็นการทำความกระจ่างนั้นๆ

และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น การประเมินข้อนี้จะถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกแผนการจัดแผนงานที่เหมาะสมที่สุด

3) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ การ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธีคือ

3.1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ในโครงการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก แผนการ เป็นต้น

3.2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น

3.3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่างโครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

การประเมินข้อนี้จะนำไปใช้ในการตัดสินใจนำแผนงานที่วางไว้ไปปฏิบัติการปรับปรุงอะไรบ้าง

4) กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อวัดและแปลความหมายของความ สำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการศึกษาปฏิบัติตามโครงการด้วย การประเมินข้อนี้ใช้ในการตัดสินใจว่าควรปรับปรุงขยายแผนงานหรือควรล้มเลิกโครงการ

(มัลลิกา สังข์สนิท, 2544 : 223 - 233)

2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการ ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคงจนทำให้ท้องถิ่นมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้น

เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัย และการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมิน ผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาทต่อเดือนเป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินผลโครงการได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ มีโอกาสนำหน่วยกิตที่เรียนไปเทียบโอนเพื่อศึกษาระดับปริญญาโท โดยใช้เวลาและเงินทุนน้อยลง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้ง 74,881 กองทุน จะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้และสมาชิกของหมู่บ้านได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้น และมีจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วย รัฐบาลจะทราบถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญและมั่นคงทุกๆ ด้าน

2.7 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

1) เครื่องข่ายองค์กรการเรียนรู้ การเรียนรู้ของชุมชนเป็นการ เรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์จากการกระทำร่วมกัน หรือการเรียนรู้โดยการลงมือทำจริง จะก่อให้เกิดปัญญาที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับ การเอาชนะความยากจนในการพัฒนาสังคมได้ ซึ่งสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยยกระดับสติปัญญาของประชาชนและชุมชนได้นั้น จะต้องมิกษณะเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงหรือทำกิจกรรมต่างๆ นั้นเอง

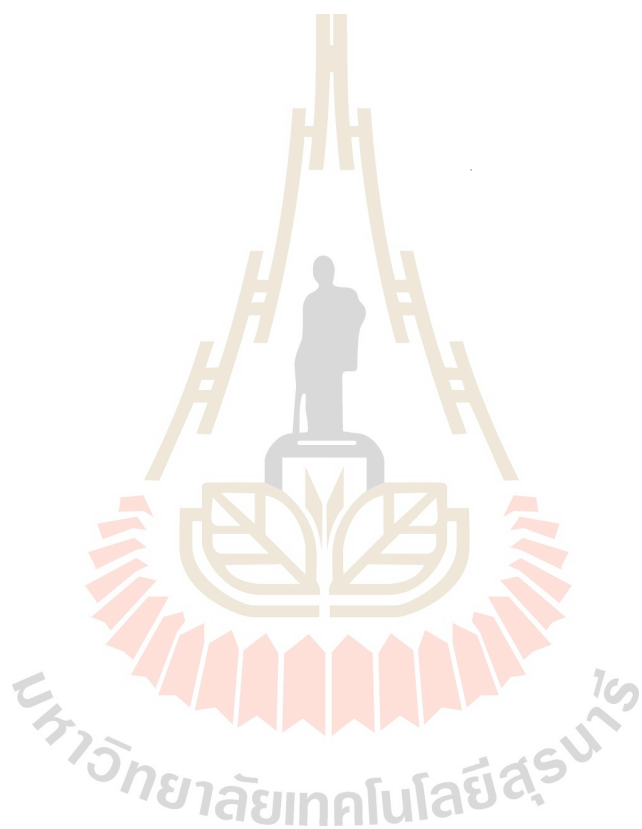
(ประเวศ วะสี, 2536 : 15)

2) ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำบัญชี ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ดังนี้

2.1) เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ควบคุมการรับ-จ่ายเงินให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

2.2) เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินประจำเดือน และรายเอียคที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน

2.3) เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุน เพื่อตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายการพิเศษเฉพาะหมู่บ้านใกล้เคียง หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินโครงการ ดังนี้

3.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ คือ การประเมินความคิดเชิงระบบ (System Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับทำการเก็บข้อมูล เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อว่าชีพโมเดล ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ มีการประเมินทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ในกรณีนี้คือผู้กู) ดังนี้

3.1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล ดังนี้

การประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการพัฒนาที่ผ่านมา ความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 , บร.2 ศึกษาจากเอกสาร และสังเกต ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากผู้นำชุมชน ผู้นำอาสาในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลจากเอกสาร ชาวบ้าน หมู่บ้าน โรงเรียน สถานีนอนมัยตำบล เกษตรตำบล

การประเมินสภาพทั่วไประดับรายบุคคล เพื่อให้ทราบอาชีพเดิม สมาชิกในครอบครัว สภาพการอยู่อาศัย รายได้ของครอบครัว และหนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม และสังเกต ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

3.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าระดับหมู่บ้านและรายบุคคล ดังนี้

การประเมินปัจจัยนำเข้าระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบนโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

บ้าน การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน เงินกองทุน 1 ล้านบาท เงินทุนสะสมอื่นๆ และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 , บร.3 , บร.9 สัมภาษณ์เพิ่มเติม สังเกต และศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากระเบียบสำนักนายกฯ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เอกสารประชาสัมพันธ์ พัฒนาชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน และคู่มือนักศึกษา

การประเมินปัจจัยนำเข้าระดับรายบุคคล เพื่อให้ทราบจำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ สถานที่วัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และจำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

3.1.3 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับหมู่บ้านและรายบุคคล ดังนี้

การประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน การส่งเสริมการใช้เงินกู้ การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ การจัดทำรายงานเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 สัมภาษณ์เพิ่มเติม ศึกษาจากเอกสาร สังเกต และสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน บัญชีกองทุน เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก เอกสารโครงการขอกู้ หลักฐานการโอนเงิน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน เอกสารในการส่งเงินคืน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ ชาวบ้าน เอกสารที่จัดทำรายงาน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

การประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับรายบุคคล เพื่อให้ทราบการใช้จ่ายเงินกู้ การหาความรู้เพิ่มเติม การหาตลาด การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม ศึกษาจากเอกสาร และสังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6 ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ และบัญชีการใช้จ่ายเงิน

3.1.4 กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมิน ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนระดับหมู่บ้านและรายบุคคล ดังนี้

การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบจำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ได้เงินกู้ ยอดเงินที่ให้กู้ จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด ยอดเงินที่มีการชำระคืน กองทุนสะสม การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 , บร.9 , บร.10 , บร.7 สัมภาษณ์เพิ่มเติม ศึกษาจากเอกสาร และสังเกต ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้ บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม ชาวบ้าน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนระดับรายบุคคล เพื่อให้ทราบผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบ บร.10 สัมภาษณ์เพิ่มเติม และสังเกต ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ใกล้เคียง ที่มีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คน)
1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	15
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	54
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	47
- สมาชิกทั่วไป	7
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	192
4. ผู้นำชุมชน ผู้นำอาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	5
5. ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	2

3.3 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- 1) การสังเกตและบันทึก เกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 2) การสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.)
- 3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 4) การศึกษาเจาะลึกกรณี จากสมาชิกผู้ที่มีวัตถุประสงค์การรู้แตกต่างกัน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดคมีแหล่งที่มาและจัดเก็บไว้ ดังนี้

- 1) ได้จากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่น
 - 1.1) ข้อมูล กชช. 2ค
 - 1.2) ข้อมูล จปร.
 - 1.3) เอกสาร โครงการ
 - 1.4) ทะเบียน บัญชีระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์ มีดังนี้

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน โดยวิธีสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร กชช.2ค , จปร.

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยวิธีสัมภาษณ์ประชาชน ในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่

บร.3 ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง ตามทัศนะของสมาชิกในชุมชนหมู่บ้าน โดยสัมภาษณ์กรรมการกองทุน ผู้นำชุมชนและประชาชน โดยทั่วไป

บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือนจากเอกสารของกองทุน และสัมภาษณ์กรรมการ

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนำกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือผู้นำหมู่บ้านชุมชนในตำบลมาประชุม

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระดับหมู่บ้านและตำบลจัดแบบไม่เป็นทางการ โดยนำกลุ่มผู้กู้อาชีพเดียวกันมาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กัน

บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านใน หมู่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องการค้าเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาการทำบัญชีกองทุน ทัศนคติที่มี ต่อการติดตามประเมิน โครงการต่างๆ

บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

ตัวอย่าง บร.1-บร.12 ได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข

3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินแบบชีพท์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท (C) การประเมินปัจจัย (I) การประเมินกระบวนการ (Pc) และการประเมินผลผลิต (Pd) ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กั) ดังนี้

3.4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1 – ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของหมู่บ้าน/ ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้ง หมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหน และสาเหตุที่อพยพ 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C2 – สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	<p>แล้วคืออะไร เพราะ อะไรจึงเลิกทำ</p> <p>6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น</p> <p>7. การเปลี่ยนแปลง ด้านสาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ. ไດ (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)</p> <p>1. ลักษณะที่ตั้ง หมู่บ้าน</p> <p>2. อาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น</p> <p>3. แผนที่หมู่บ้าน</p>	<p>1. ข้อมูลจากเอกสาร</p> <p>2. หมู่บ้าน</p> <p>3. ผู้นำชุมชน</p>	<p>1. ศึกษาจากเอกสาร</p> <p>2. สังเกต</p> <p>3. สัมภาษณ์</p>
C3 – สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของ หมู่บ้าน	<p>1. อาชีพหลักและ อาชีพรองของ ชาวบ้าน</p> <p>2. จำนวนพื้นที่ทำการ เกษตร</p> <p>3. จำนวนที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ย</p> <p>4. จำนวนและประเภท ร้านค้าในหมู่บ้าน</p> <p>5. จำนวนโรงสีใน หมู่บ้าน</p> <p>6. โรงงานอุตสาหกรรม ในหมู่บ้าน</p> <p>7. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน)</p>	<p>1. ผู้นำชุมชน</p> <p>2. สถานีอนามัยตำบล</p> <p>3. โรงเรียน</p> <p>4. เกษตรตำบล</p> <p>5. หมู่บ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.1</p> <p>2. สังเกต</p>

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C4 – วัฒนธรรม ประเพณี	8. โรคที่เจ็บป่วย 9. สถานที่รักษาเมื่อ เจ็บป่วย 1. จำนวนวัด/โบสถ์/ มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร/ บาทหลวง 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ)	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาเอกสาร 3. สังเกต
C5 – โครงสร้าง พื้นฐานและ ทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพ ของโครงสร้างพื้น ฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอ กระจายข่าว, ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณ ประโยชน์	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6 – ผู้นำชุมชนการ รวมกลุ่ม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็น ทางการและไม่เป็น ทางการ 2. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ ในหมู่บ้าน (จำนวน สมาชิก, ทุนของ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C7 – โครงการพัฒนา ที่ผ่านมา	<p>กลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อตั้ง)</p> <p>3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ (ชื่อ,อายุ, ความเชี่ยวชาญ)</p> <p>1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาค เอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง (ชื่อ โครงการ/กิจกรรม ของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)</p>	<p>1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต</p>
C8 – ความเข้มแข็ง ของชุมชน	<p>1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5. โอกาสในการหา ความรู้ 6. อาชีพที่เลี้ยงครอบครัว ได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือ</p>	<p>1. ชาวบ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 20 ครัวเรือน)</p>

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล C9 – อาชีพเดิม	ผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม 12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน		
C9 – อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบ อาชีพเดิม (เพียงพอ ต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคใน การประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 – สมาชิกใน ครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความสัมพันธ์กับ หัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 – สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มี ที่พักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C12 – รายได้ของ ครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของ รายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C13 – หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน 11 – นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของกองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
12 – การประชาสัมพันธ์ (เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้งว่าข่าวสารมาแบบไหนโดยใช้สื่อแบบใด)	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I3 – คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4 – คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการ ได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 – การเตรียมความ พร้อม การสร้าง ความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการ ในการ เตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียม ความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการ เตรียมความพร้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบ บร.3, บร.9 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน
I6 – เงินกองทุน 1 ล้านบาท	<ol style="list-style-type: none"> 1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
I7– เงินทุนสะสมอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภท/จำนวน/ ที่มา และการเก็บ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I8 – บัณฑิตกองทุน	<p>รักษาเงินทุนสะสม อื่นๆ</p> <p>1. ประวัติส่วนตัวชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพ, สมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี)</p> <p>2. บทบาทหน้าที่</p>	<p>1. บัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน</p> <p>2. คู่มือนักศึกษา</p>	<p>1. ศึกษาด้วยตนเอง</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
ระดับรายบุคคล			
I9 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	<p>1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ</p>	<p>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11</p>
I10 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	<p>1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้</p> <p>2. ที่มาของเงินทุน</p>	<p>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11</p> <p>2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม</p>
I11 – วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	<p>1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ</p>	<p>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11</p>
I12 – สถานที่วัตถุประสงค์และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ	<p>1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ</p> <p>2. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ</p> <p>3. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ</p>	<p>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11</p>
I13 – ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	<p>1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่</p>	<p>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11</p>

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I14 – จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11

3.4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1 – การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2 – การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC3 – ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีดุลเงินตั้งจะ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ		
PC4.1 - การรับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการรับ สมัครสมาชิกและ เหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการ สมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับ สมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติผู้สมัคร และเหตุผล 5. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์ คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2 - การหมด สมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิก ภาพและเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3 - ประเภท สมาชิก	1. การกำหนดประเภท สมาชิกและเหตุผล		
PC4.4 - การทำ ทะเบียน สมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบัน ในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5 – กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน		ทะเบียนสมาชิก	
PC5.1 - ขั้นตอนการการขอกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการการขอกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2 - การคัดเลือกผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 - การโอนเงินให้ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4 - การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC6 – การส่งเสริมการใช้เงินกู้		เงินค้ำ	
PC6.1 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	1. สัมภาษณ์
PC6.2 - การช่วยหาตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	1. สัมภาษณ์
PC7 – การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	1. สัมภาษณ์
PC8 – การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC9 - การจัดสรรผล ประโยชน์	1. สักส่วนในการ จัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 - การสร้างเครือ ข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิต กองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือ ข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับ จากการสร้างเครือ ข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วน ร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11 - การใช้จ่ายเงิน กู้	1. รายละเอียดของการ ใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 - การหาความรู้ เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการ เสวนาตามแบบ บร. 6
PC13 - การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะ นำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14 - การทำบัญชีใช้ จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ ไม่มี)	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	

3.4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 - จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 - จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้กู้ยืมและผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ในแต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำแนก	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD3 - ยอดเงินที่ให้กู้	<p>ตามแบบบร.4 ข้อ 5</p> <p>1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง</p> <p>2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45)</p> <p>3. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติจำแนกตามบร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีคุมลูกหนี้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD4 - จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<p>1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45)</p> <p>2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) และเหตุผล</p> <p>3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีคุมลูกหนี้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4</p> <p>2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม</p> <p>3. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD5 - ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<p>1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนนับถึง 31 ก.ค.45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีคุมลูกหนี้</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>
PD6 - กองทุนสะสม	<p>1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม I7</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีเงินฝากกอง</p>	<p>1. สัมภาษณ์</p> <p>2. ศึกษาจากเอกสาร</p>

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD7 - การใช้เงินตาม วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 2. การใช้ประโยชน์ จากกองทุนสะสม 1. จำนวนผู้ที่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ 2. จำนวนผู้ที่ใช้เงิน ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ 	<p>ทุนสะสม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ผู้ ตรวจสอบ
PD8 - ทักษะคิดของ ชุมชนต่อกอง ทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะคิดต่อการ การกองทุนหมู่บ้าน ในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาท ในเชิง บวก/ลบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและ ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 - การเกิดเครือ ข่ายองค์กร การเรียนรู้ (หลัง จากทำ PC10)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือ ข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิด องค์กรเครือข่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บัณฑิตกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิต กองทุน
PD10 - การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสบการณ์/การ เรียนรู้ว่าการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์/การ เรียนรู้จากการเป็น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD11 - ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	1. สมาชิกและชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 บร.7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครัวเรือน) 2. สังเกต
ระดับรายบุคคล			
PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1 - ผลโดยตรง	1. ผลการให้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2 - ผลโดยอ้อม	1. ประสพการณ์	1. สมาชิกกองทุน	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. การยอมรับจากชุมชน	หมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านไถ่เสา ครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์ ซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมินสามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้วิจัยจึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 3.6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านไถ่เสา บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้นาน้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		I6 I7 I9	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		I4	PC1-PC9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองการสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง			PC1-PC14	PD9 PD10

ตารางที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน (ต่อ)

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		16 17 19	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	I1-I4 I8-I15	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ไคบัง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11
5. เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ จึงจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระยะได้		I8	PC10	PD9

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เช่น การแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความแล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำ มาใช้อธิบายเป็น

ประเด็น เช่น การสนทนาและสัมภาษณ์ผู้นำกองทุน คณะกรรมการและสมาชิก กองทุน มีการบันทึกข้อมูลที่ได้สนทนาและสัมภาษณ์ไว้ แล้วนำมาจึงนำมาสรุปเป็นประเด็นที่ต้อง การศึกษา

จากการเก็บข้อมูล บร.1-บร.12 มีรูปแบบการวิเคราะห์ดังนี้

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณตามรูปแบบที่มีอยู่ตามแบบรายงาน บร.1

- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการออกสัมภาษณ์ให้กระจายอย่างทั่วถึง ตามเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 50 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน) แล้วนำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเพื่อสรุปผล

- บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน แล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นๆ และแจกแจงความถี่ของแต่ละประเด็นพร้อมอ้างอิงตัวบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์

- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นแบบที่ต้องรายงานส่งทุกเดือน ดังนั้นข้อมูลบางตัวจะคงที่แต่บางตัวมีการเปลี่ยนแปลง เช่น จำนวนผู้กู้ จำนวนเงินคงเหลือในบัญชี จำนวนกิจกรรมที่ผู้กู้นำไปดำเนินการ เป็นต้น

- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการจัดทำเวทีประชาคมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สำหรับกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็น

- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยจัดเวทีเพื่อการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ได้รับเงินกู้ที่นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเดียวกันทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล แล้วนำผลมาวิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็น

- บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการเก็บข้อมูล บร.2 ซึ่งนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นๆ และมีคำอธิบายเหตุผลประกอบในแต่ละประเด็น

- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs) เป็นการฝึกเขียนโครงการการทำธุรกิจของนักศึกษา ป.บัณฑิต โดยใช้สภาพจริงของชุมชนหมู่บ้าน ตำบล จาก บร. เป็นโจทย์ว่าหมู่บ้าน ตำบลนั้นๆ มีคู่ทางทำธุรกิจอะไรบ้าง จะเป็นการผสมผสานระหว่างการบริหารวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คล้าย บร.7

- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน ใช้วิธีการจัดเวทีสัมมนาในเรื่องกองทุนหมู่บ้าน เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และแนวทางการแก้ปัญหาสำหรับการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นๆ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกกรณี หมายถึง การเจาะลึกชาวบ้านที่กู้เงินจากกองทุนไปทำธุรกิจประกอบอาชีพ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากอาชีพทุกอาชีพ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

- บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน ใช้การจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้กระบวนการประชาสังคมหรือประชารัฐเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาลำดับความสำคัญโครงการ และพยายามหาทางบรรลุเข้าเป็นแผนพัฒนาชุมชน สำหรับการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการ ใช้ฐานข้อมูลจาก บร.1 มาเป็นเหตุผลประกอบ แล้วนำมาสรุปผลการวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับท้องถิ่น

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

สมัยก่อนบริเวณนี้จะเป็นที่พักของไก่อป่าเวลาออกหากิน จะมีไก่อป่าเป็นจำนวนมาก และได้มีหมอยาและกลุ่มคนทำไร่ทำนาได้เดินทางเพื่อที่จะไปทำไร่ทำนาที่บริเวณหมู่บ้านใกล้เคียง แล้วเห็นฝูงไก่อป่าจำนวนหนึ่งก็เลยพากันไล่จับไก่อป่าฝูงนั้น จนกระทั่งฝูงไก่อป่าได้บินมาลงหนองน้ำในหมู่บ้านแห่งนี้ก็ร้อนหมดแรงเหนื่อยหอบ ส่วนหมอยาและกลุ่มคนทำไร่ทำนาเหล่านั้นก็ร้อนหมดแรง และเหนื่อยหอบเช่นกัน จึงได้ตั้งชื่อว่า "บ้านไก่อเล่า" ซึ่งเพี้ยนมาจากภาษาลาว

ต่อมา พ.ศ.2500 ได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นบ้านไก่อเล่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

โดยมีผู้ใหญ่บ้านจากอดีตถึงปัจจุบันดังนี้

1. นายชาติ ศรีจันทิก เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก
 2. นายดอกไม้ ไสจันทิก เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 เมื่อ พ.ศ.2512 จนถึง พ.ศ.2538
 3. นายหลัก ตัสสะสูงเนิน เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ.2538 จนถึง ปัจจุบัน
- บ้านไก่อเล่า หมู่ที่ 10 ปัจจุบันเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีจำนวนครัวเรือน 52 ครัวเรือน

4.1.2 สภาพปัจจุบัน

1) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

หมู่บ้านไก่อเล่าเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2500 โดยคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานได้อพยพมาจากหมู่บ้านกุดน้อย ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และมาจากอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ นายนิยม อุจันทิก, นายพรหมมา หลอยจันทิก, นายเป็ด พงษ์จันทิก, นายจุม, นางสี มาตั้งบ้านเรือนพร้อมลูกหลานประมาณ 5 หลังคาเรือน

2) การขยายตัวของประชาชนและชุมชน

การขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านเริ่มมาจาก การมาตั้งถิ่นฐานของคนกลุ่มแรกซึ่งมาตั้งบ้านเรือนพร้อมลูกหลานประมาณ 5 หลังคาเรือน และได้มีการอพยพมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากต้องการมาหาที่อยู่อาศัยและทำไร่ทำนา และได้มีการสร้างครอบครัวจากครอบครัวเดิม แล้วไปแต่งงานกับคนในหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้านเป็นจำนวนมากจนกระทั่งปัจจุบันมี

ประชากรรวม 52 หลังคาเรือน รวมทั้งหมด 246 คน ชาย 136 คน หญิง 110 คน ซึ่งคนในหมู่บ้านจะอยู่กันเป็นกลุ่มหนาแน่นบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งเป็นชุมชนขนาดเล็ก

บ้านไก่อ่าเป็นชุมชนแบบกระจุก ประชาชนตั้งบ้านเรือนรวมกันหนาแน่นบริเวณกลางหมู่บ้าน ซึ่งบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมถนนจะมีรั้วเป็นเสาไม้ หรือปลูกต้นไม้เป็นรั้วเท่านั้น ซึ่งถือเป็นลักษณะทั่วไปของการตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านชนบท ส่วนบ้านเรือนที่อยู่ห่างจากถนนเข้าไปไม่มีรั้วรอบขอบชิด ซึ่งสามารถทำให้เดินทะลุไปยังบ้านหลังอื่นได้ ลักษณะการสร้างบ้านเรือนของชาวบ้านไก่อ่า ส่วนมากจะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ดูสูง ใช้ได้ดูสำหรับเก็บอุปกรณ์การเกษตร มักก่อสร้างแบบง่าย ๆ ไม่คำนึงถึงความสวยงามมากนัก

3) จำนวนครัวเรือนและประชากร

ปัจจุบันบ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 52 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรแยกตามอายุดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปี	2	5	7
1 ปี - 2 ปี	-	4	4
3 ปี - 5 ปี	4	7	11
6 ปี - 11 ปี	10	7	17
12 ปี - 14 ปี	4	3	7
15 ปี - 17 ปี	1	4	5
18 ปี - 49 ปี	50	35	85
50 ปี - 59 ปี	45	35	80
60 ปีเต็มขึ้นไป	20	10	30
รวม	136	110	246

(ที่มา : จปฐ. 2 ปี 2544)

4) ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง อยู่ห่างจากตัวอำเภอศีขรภูมิทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร ทางเป็นหินคลุก ยาว 7 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านโนนเสลา หมู่ที่ 6 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านวังกรวด หมู่ที่ 2 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านหนองสลักไค้ หมู่ที่ 4 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว

รายละเอียดของหมู่บ้านและตำบลกุดน้อยนำเสนอไว้ในภาคผนวก ก

สภาพที่ดิน ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้าน 1,870 ไร่ พื้นที่การเกษตรทั้งหมด 1,770 ไร่ เป็นที่นา 456 ไร่ เป็นที่สวน 20 ไร่ และเป็นที่ไร่ 1,294 ไร่ (กชช. 2ค, 2544)

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ป่าไม้ในหมู่บ้านมีจำนวนน้อยมาก ส่วนมากก็จะจะเป็นป่าเสื่อมโทรมที่ชาวไร่ชาวนามาจับจองทำไร่ทำนากันแล้วแทบทั้งสิ้น พื้นที่สาธารณะส่วนใหญ่จะเป็นที่ของทางวัดซึ่งมีอยู่ 1 แห่ง คือวัดใหม่สามัคคีธรรมบ้านไก่อ่า และที่บริเวณสระน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน ดังแสดงในภาพที่ ข.4 ในภาคผนวก ข

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน บ้านไก่อ่ามีแหล่งน้ำผิวดิน 3 แห่ง คือ

1. ห้วยลำเสา
2. สระวัด
3. สระสาธารณะประ โยชน์

ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้กันเมื่อปี พ.ศ.2524 ซึ่งในปัจจุบันบ้านไก่อ่า มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน

บ้านไก่อ่ามีถนนถึงอำเภอ 2 สาย สายที่ 1 ห่างจากอำเภอ 7 กิโลเมตร โดยทางเป็นถนนลูกรังและหินคลุก จากอำเภอสีคิ้วมาทางบ้านกุดเต่างิบ ผ่านบ้านโนนเสลา มาถึงบ้านไก่อ่า สายที่ 2 ห่างจากอำเภอ 13 กิโลเมตร ต้องอ้อมมาทางถนนสายสีคิ้ว-ด่านขุนทดเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จนถึงกิโลเมตรที่ 6 แล้วเข้ามาทางบ้านหนองสลักไค้เป็นถนนลาดยางและหินคลุก ไปจนถึงบ้านไก่อ่า ถนนที่ชาวบ้านนิยมใช้กันเป็นถนนสายที่ 1 เพราะระยะทางใกล้กว่าทางสายที่ 2 ส่วนถนนในหมู่บ้านเป็นถนนที่สร้างใหม่เมื่อปี พ.ศ.2543 เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งได้งบประมาณมาจากทาง องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้อย ดังแสดงในภาพที่ ข.1 และ ข.2 ในภาคผนวก ข

หอกระจายข่าว หอกระจายข่าวบ้านไก่อ่า จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2538 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ส.ส.จำลอง ครุฑขุนทด เมื่อก่อนนี้ตั้งอยู่บริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 นายดอกไม้ ไสจันทัก ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน นายหัด ดัสสะสูงเนิน

ประปาหมู่บ้าน ในหมู่บ้านนี้มีระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีครัวเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปาชนิดตลอดปี จำนวน 52 ครัวเรือน ซึ่งประปาหมู่บ้านแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี 2536 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก งบประมาณตำบลกุดน้อย ก่อนนี้มีอัตราค่าน้ำประปาเฉลี่ยต่อหน่วย หน่วยละ 5 บาท ปัจจุบันคิดอัตราหน่วยละ 6 บาท ดังแสดงในภาพที่ ซ.3 ในภาคผนวก ซ

4.1.3 เศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

การประกอบอาชีพ ชาวบ้านไก่อ่ซ่า ประกอบอาชีพหลักคือการทำนา และทำไร่ โดยจะทำนาปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติจะไม่มีน้ำตลอดทั้งปี ทำให้รายได้จากการทำนา ไม่เพียงพอแก่การดำรงชีวิต ประกอบด้วยชาวบ้านมีภาระหนี้สินที่กู้ยืมมาจากราชการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์(ธกส.) เพื่อนำมาใช้ในการทำนา ดังนั้นชาวบ้านไก่อ่ซ่าส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะประกอบอาชีพเสริมควบคู่ไปด้วย เพื่อนำรายได้มาเป็นเงินทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพของชาวบ้านไก่อ่ซ่าจะจำแนกได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการประกอบอาชีพของชาวบ้านไก่อ่ซ่า

อาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)
ทำนา	52
ทำไร่ข้าวโพด	50
ทำไร่มันสำปะหลัง	15
ทำสวนมะม่วง	4
เลี้ยงวัว	5
รับจ้าง	52
เลี้ยงสัตว์น้ำจืด	10
ค้าขาย	2
รับราชการ	2

(ที่มา : กชช.2 ค. ปี2544)

ร้านค้า ในบ้านไก่อ่ซ่า มีร้านค้าทั้งหมด 2 ร้าน ดังนี้

1. ร้านนางวาสนา พลพัฒนา บ้านเลขที่ 17/1 ทำมาประมาณ 3-4 ปี ดังแสดงในภาพที่ ซ.10 ในภาคผนวก ซ
 2. ร้านนางแสวง เตียนจันทิก บ้านเลขที่ 4 ทำมาประมาณ 10 ปี
- สินค้าภายในร้านได้แก่ ผงซักฟอก ยาตีพื้น สนุ่ อาหารแห้ง อาหารสด และของชำต่างๆ

สิทธิในที่ดินทำกิน ชาวบ้านไก่อ่ซ่า มีบางส่วนยังต้องเช่าที่ดินทำกินเพิ่ม เนื่องจากที่ดินบางส่วนได้ถูกขายให้กับคนนอกหมู่บ้าน คยสามารถจำแนกสิทธิในที่ดินทำกินได้ดังตารางที่ 4.3 ตารางที่ 4.3 แสดงสิทธิในที่ดินทำกิน

สิทธิในที่ดินทำกิน	จำนวนครัวเรือน
- ครัวเรือนที่มีที่ดินทำกินของตนเองและไม่ต้องเช่า	15
- ครัวเรือนที่มีที่ดินทำกินของตนเองแต่ต้องเช่าเพิ่มบางส่วน	22
- ครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองต้องเช่าที่ดินทำกินทั้งหมด	15
รวม	52

(ที่มา : กชช.2 ค ปี2544)

4.1.4 ด้านวัฒนธรรมและสังคม

ระบบเครือญาติ จากความสัมพันธ์ในอดีต ที่มีการอพยพมาจากที่เดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันเสมือนเครือญาติ และในอดีตชาวบ้านไก่อ่ซ่ามักจะมีการแต่งงานกันทั้งภายในหมู่บ้าน และคนต่างหมู่บ้าน จึงทำให้ชาวบ้านไก่อ่ซ่ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมือนเครือญาติพี่น้อง และจะปฏิบัติเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันทั้งหมู่บ้าน เพราะเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก

จากการสัมภาษณ์พบว่า บ้านไก่อ่ซ่ามีครัวเรือนทั้งสิ้น 52 ครัวเรือนมีสกุลใหญ่อยู่

7-8 สกุล คือ

- สกุล สุพรรณภักซ์
- สกุล ศรีจันทิก
- สกุล หอมสิน
- สกุล สิ้นจันทิก
- สกุล พันธุ์สูงเนิน
- สกุล คัสสะสูงเนิน
- สกุล เรืองจันทิก

ซึ่งลูกหลานของคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะแต่งงานกันภายในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวคองกันทางเครือญาติ ทั้งที่เป็นเครือญาติโดยเชื้อสาย หรือเครือญาติโดยการเกี่ยวคอง ความสัมพันธ์ทางเครือญาตินี้จะทำให้คนในหมู่บ้านมีความสนิทสนมกลมเกลียวกัน มีความเอื้ออาทรห่วงใยกัน ผู้น้อยจะเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การร่วมมือกันในหมู่บ้านจะเกิดขึ้นมาก ก่อให้เกิดความสามัคคีและเกิดความเข้มแข็งขึ้นในชุมชน

วัดและประเพณี ชาวบ้านไก่อ่ซ่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาผีบพอด คือนับถือกันตามบรรพบุรุษ วัดจะมาเกี่ยวข้อง

กับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ สำหรับความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษ เชื่อว่านรกสวรรค์มีจริง วัดและศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวบ้านไถ่เต่า บ้านไถ่เต่ามี วัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดใหม่สามัคคีธรรมบ้านไถ่เต่า ซึ่งอยู่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านไถ่เต่า มีพระจำ วัดอยู่ 2 รูป และบวชใหม่อีก 3 รูป โดยมีพระชุม ธารธรรมโม รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดใหม่ สามัคคีธรรมบ้านไถ่เต่า

ชาวบ้านไถ่เต่า มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับงานประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

เดือนสามหรือเดือนกุมภาพันธ์ มีประเพณีที่เรียกว่า”บุญเวส” หรือ”บุญมหาชาติ” ซึ่งเป็นงานที่ใหญ่มีการประดับประดาด้วยก้านกล้วย ต้นอ้อย ตกแต่งเหมือนเป็นป่า ชาวบ้านจะพากัน ไปทำบุญที่วัดอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งมีความเชื่อว่าการทำบุญในวันนี้จะทำให้ได้พบกับพระศรีอริยเจ้าในชาติหน้า

เดือนห้าหรือเดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของชาวไทยเรา คนหนุ่มสาวที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นจะกลับบ้านเกิดของตนเพื่อมาทำบุญและถือโอกาสเป็นการได้พบปะกันของญาติพี่น้อง มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นการขอพรปีใหม่ และเป็นสิริมงคลกับตัวเอง การสงฆ์น้ำพระ นำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัด มีการสาดน้ำกันระหว่างคนภายในหมู่บ้าน และคนจากที่อื่น ถือได้ว่าเป็นงานบุญที่ชาวบ้านมีความสุขสนุกสนานจริง

เดือนแปดหรือเดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นเพื่อใช้ระหว่างจำพรรษา 3 เดือน และชาวบ้านยังนิยมให้ลูกหลานที่อยู่ในช่วงเป็นหนุ่มบวชในช่วงนี้ด้วย

เดือนสิบเอ็ดหรือเดือนตุลาคม มีการทำบุญออกพรรษา ชาวบ้านต่างยินดีและมีความสุขในการทำบุญ โดยทำกันตามพิธีที่สืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ

ผู้นำและการเมืองการปกครอง บ้านไถ่เต่ามีผู้ใหญ่บ้านคือ นายหลัก ตัสสะสูงเนิน ซึ่งได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเมื่อปี พ.ศ.2538 โดยมีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

1. นายประเสริฐ ห้วยจันทิก	ฝ่ายปกครอง
2. นายณรงค์ชัย สงขุนทด	พัฒนา
3. นายบุญชู รักจันทิก	ศึกษา
4. นายประจวบ สาวจันทิก	ป้องกัน
5. นางวันเพียร สารจันทิก	สาธารณสุข

6. นายสุทิน	สมรูป	สวัสดิการและสังคม
7. นายเพชร	ประเสริฐ	การคลัง
8. นางประคิษ	เพ็ญชัย	กลุ่มสตรีแม่บ้าน
9. นายชาญยุทธ	เขมาระกุล	กลุ่มเยาวชน

และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านดังนี้

1. นายไพรัช ประเสริฐ
2. นายสิทธิโรจน์ สื่อจันทิก

ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านนี้มีการประชุมกันทุกเดือนๆ ละ 1 ครั้ง พร้อมกับประชุมชาวบ้านในหมู่บ้านด้วย การประชุมจะประชุมภายหลังจากที่ผู้ใหญ่บ้านไปประชุมที่อำเภอมา แล้วแจ้งให้กรรมการหมู่บ้านทราบ ซึ่งสถานที่ประชุม คือ บริเวณหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านนั่นเอง

นายหลัก คัสสะสูงเนิน เป็นผู้มึอุปนิสัยใจคอที่ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านเป็นอย่างดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จึงได้รับความศรัทธาจากชาวบ้าน และติดต่อประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ในการบริหารงานในหมู่บ้าน เขาจะบริหาร โดยการกระจายอำนาจให้กับผู้มีความรู้ความสามารถในหมู่บ้านที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ โดยสังเกตได้จากประธานคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะไม่ซ้ำ ซึ่งเท่ากับเป็นการกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบให้กับคนในชุมชนเป็นการพัฒนาคนให้สามารถเข้ามาทำงานร่วมกันและเป็นการสร้างผู้นำตัวแทนในชุมชนขึ้น

จากปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านสังคม ด้านการปกครองท้องถิ่น ทำให้นายหลัก ได้รับความศรัทธาจากชาวบ้านและส่วนราชการ ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน จึงได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้าน และส่วนราชการเป็นอย่างดี

โรงเรียนและการศึกษา บ้านไก่อ่ามีโรงเรียนอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 2 กิโลเมตร คือ โรงเรียนบ้านโนนเสลา ซึ่งโรงเรียนจะตั้งอยู่ในหมู่บ้านโนนเสลา หมู่ที่ 6 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว และโรงเรียนสีคิ้วสวัสดิ์ผดุงวิทยา ซึ่งตั้งอยู่ในตัวอำเภอสีคิ้ว ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่มีแนวโน้มในการส่งบุตรหลานเรียนต่อในระดับสูงกว่าการศึกษภาคบังคับมากขึ้น เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ห่างจากตัวอำเภอสีคิ้วไม่มากนัก และมีสถานศึกษาหลายแห่งในตัวอำเภอสีคิ้วและใกล้เคียง

สุขภาพอนามัย บ้านไก่อ่ามีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้บริการด้านสาธารณสุข ให้ข่าวสารสาธารณสุข โรคระบาด ป้องกันการระบาดของโรค

ต่างๆในหมู่บ้าน โดยเมื่อสมาชิกในหมู่บ้านมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยๆ สามารถมารับบริการรักษาพยาบาลจาก อสม. หรือบริการของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เบื้องต้นได้ก่อน แต่ถ้าผู้ป่วยมีอาการรุนแรงก็จะส่งตัวไปรักษายังโรงพยาบาลสิคิ้ว ซึ่งอยู่ในตัวอำเภอสิคิ้ว ด้วยพาหนะของคนในหมู่บ้านภายในระยะเวลาประมาณครึ่งชั่วโมง ดังแสดงในภาพที่ ๕.5 ในภาคผนวก ๕

บ้านไก่อ่าไม่มีปัญหาด้านขยะมูลฝอยในบริเวณหมู่บ้าน เนื่องจากการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณหมู่บ้าน โดยมีการจัดการที่ถูกสุขลักษณะ และชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

4.2.1 การประเมินหน่วยระบบ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1.1) นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติปานกลาง ทราบเพียงว่ารัฐบาลให้เงินมาเพื่อผู้ไปประกอบอาชีพ และเมื่อครบกำหนดจะต้องส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย

1.2) จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 โดยการโอนเข้าบัญชีชื่อ กองทุนหมู่บ้านไก่อ่า ม.10 เลขที่บัญชี 06-4307-20-063731-6 ธนาคาร ออมสิน สาขาสิคิ้ว และปล่อยให้กู้เป็นงวดๆ ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนเงินในการปล่อยกู้เป็นงวด

งวดที่	วัน เดือน ปี	จำนวนผู้กู้ (ราย)	จำนวนผู้กู้สะสม (ราย)	จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ (บาท)	จำนวนเงินที่ปล่อยกู้สะสม (บาท)	เงินคงเหลือในบัญชี (บาท)
1	22 มีนาคม 2545	41	41	710,000.-	710,000.-	290,000.-
2	17 เมษายน 2545	3	44	60,000.-	770,000.-	230,000.-
3	20 พฤษภาคม 2545	1	45	20,000.-	790,000.-	210,000.-
4	14 มิถุนายน 2545	1	46	20,000.-	810,000.-	190,000.-
5	22 กรกฎาคม 2545	1	47	8,000.-	818,000.-	182,000.-

ส่วนเงินที่เหลืออยู่ในบัญชีธนาคารจะปล่อยกู้งวดต่อๆ ไป

ส่วนผู้ที่สามารถเบิกเงินในบัญชีกองทุนได้ต้องเบิกพร้อมกัน 3 คน คือ

1. นายฉลอง ครามจันทิก ประธาน
2. นายหลัก ตัสสะสูงเนิน รองประธาน
3. ส.ต.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์ เลขานุการ

จากการสัมภาษณ์ ส.ต.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์ เลขานุการ กองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเก็บเงินออมสัจจะทุกๆเดือน มีการเก็บในเดือนแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2544 และได้นำไปฝากที่ธนาคารในชื่อบัญชี เงินฝากสัจจะกองทุนหมู่บ้านไก่อ่่า ม.10 เลขที่บัญชี 06-4307-20-063730-7 ธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว เปิดบัญชีเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ปัจจุบันเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 มีเงินคงเหลือในบัญชี 20,334.97 บาท ส่วนผู้ที่สามารถเบิกเงินในบัญชีกองทุนได้ต้อง เบิกพร้อมกัน 3 คน คือ

1. นายฉลอง ครามจันทิก ประธาน
2. นายหลัก ตัสสะสูงเนิน รองประธาน
3. ส.ต.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์ เลขานุการ

1.3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไก่อ่่า มีทั้งหมด 15 คน โดยทั้งหมดจะเป็นคนในหมู่บ้าน โดยมีการคัดเลือกกรรมการกองทุน ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านโดยการเสนอชื่อ และให้ ชาวบ้านยกมือเลือก โดยผู้ที่ได้รับคัดเลือกจะต้องยินยอมพร้อมใจที่จะทำงานระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง 1 ปี และสามารถกลับมาเป็นกรรมการได้อีกถ้าชาวบ้านเลือกกลับไป

รายชื่อคณะกรรมการชุดที่ 1 เลือกเมื่อเดือน กรกฎาคม 2544 ประกอบด้วย

1. นายฉลอง ครามจันทิก ประธาน
2. นายหลัก ตัสสะสูงเนิน รองประธาน
3. ส.ต.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์ เลขานุการ
4. นายหวัด ตัสสะสูงเนิน รองเลขานุการ
5. นายไพรัช ประเสริฐ เหรียญก
6. นายทองสุข ตัสสะสูงเนิน ปฏิคม
7. นายประเสริฐ ห้วยจันทิก ผู้ช่วยปฏิคม
8. นายบูรณ รัักษ์จันทิก ฝ่ายสินเชื่อ
9. นายจันทร์หอม รัักษ์จันทิก ฝ่ายสินเชื่อ

10. นางสมหมาย สมรูป	ฝ่ายสินเชื่อ
11. นางวันเพ็ญ สารจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ
12. นายสิทธิโรจน์ สื่อจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ
13. นางระม่อม รัสตัยการ	ฝ่ายตรวจสอบ
14. นางสมบุรณ์ เขตขุนทด	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
15. นางบุญทิวา รักจันทิก	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

รายชื่อคณะกรรมการชุดที่ 2 เลือกเมื่อเดือน กรกฎาคม 2545 ประกอบด้วย

1. นายฉลอง ครามจันทิก	ประธาน
2. นายหลัก คัสสะสูงเนิน	รองประธาน
3. ศ.ต.อ.วิรัตน์ สุนทรวัฒน์	เลขานุการ
4. นายไพรัช ประเสริฐ	เหรัญญิก
5. นายณรงค์ชัย สงขุนทด	รองเลขานุการ
6. นางวันเพ็ญ สารจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ
7. นางจำเนียร สารจันทิก	ฝ่ายปฏิคม - ตรวจสอบ
8. นายบุรณ์ รักจันทิก	ฝ่ายสินเชื่อ
9. นายปัญญา กันจันทิก	ฝ่ายสินเชื่อ
10. นายวัชรพล เพ็ชชัย	ฝ่ายสินเชื่อ
11. นายสมศักดิ์ จันทอง	ฝ่ายสินเชื่อ
12. นางบุญทิวา รักจันทิก	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
13. นางหวาน สมพงษ์	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
14. นายเพชร ประเสริฐ	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
15. นายชม สื่อจันทิก	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งสองชุดมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่า ด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มีคุณสมบัติครบทุก ข้อและทุกคน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนเข้าดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนหมู่บ้าน จับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด และต้องทำการคัดเลือกบุคคลเข้า ดำรงตำแหน่งแทนคณะกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายใน 30 วัน คณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้านซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการคัดเลือกอีก แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระ ติดต่อกันไม่ได้

2) ผลการประเมินกระบวนการ

2.1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสารระเบียบกองทุนหมู่บ้านพบว่า มีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านขึ้นโดย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และได้มีการจัดประชุมสมาชิกเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2544 เพื่อแจ้งให้สมาชิกหมู่บ้านทราบถึงระเบียบกองทุนหมู่บ้าน มีการชี้แจงคุณสมบัติในการเข้าเป็น สมาชิกระเบียบของปฏิบัติในการกู้ยืมเงิน สมาชิกรับทราบ และปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้

2.2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน จากการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร กทบข.๒ พบว่า คณะกรรมการได้มีการเขียนแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (กทบข.๒) ยื่นที่อำเภอสีคิ้ว ได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เลขทะเบียนที่ 30200610

2.3) การจัดทำบัญชีของกองทุน จากการสัมภาษณ์เหรียญกษาปณ์และเลขานุการกองทุน และศึกษาจากเอกสาร พบว่าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน มีทั้งหมด 9 เล่ม คือ

1. สมุดบัญชีรายรับกองทุน (1 เล่ม และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
2. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (1 เล่ม และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
3. ทะเบียนคุมคำขอกู้
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
5. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ คำหุ้นและเงินรับฝากรายตัว
6. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นคำหุ้น/บริจาคกองทุนหมู่บ้าน
7. รายงานรายรับ - รายจ่าย
8. รายงานงบรายรับ - รายจ่าย
9. รายงานงบดุลกองทุนหมู่บ้าน

โดยมีเลขานุการของกองทุนหมู่บ้านเป็นจัดทำทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ คำหุ้นและเงินรับฝากรายตัว และเหรียญกษาปณ์จะผู้จัดทำรายงานบัญชี ซึ่งในการทำบัญชีกองทุนนี้มีปัญหาในการจัดทำ เนื่องจากระบบบัญชีเป็นระบบที่ละเอียด ต้องอาศัยเวลา ความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาและทำบัญชี ปัญหาที่พบ คือ

1. ผู้จัดทำบัญชีมีความรู้ และประสบการณ์ในการทำบัญชีไม่มากนัก
2. ผู้จัดทำบัญชีมีระยะเวลาในการศึกษาบัญชีน้อยมาก

ปัญหาที่เกิดขึ้นได้มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือ โดยทางอำเภอสีคิ้ว ได้จัดให้พัฒนากรอำเภอ สีคิ้วจัดอบรมการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านถึง 2 ครั้ง จึงทำให้ผู้จัดทำบัญชีมีความเข้าใจมากขึ้น

2.4) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และการศึกษาจากเอกสารระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนหมู่บ้าน โกวเต่า พบว่า

- การรับสมาชิก สมาชิกกองทุนต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 6 และ ข้อ 7 ของระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน โดยสมาชิกต้องเสียค่า ชุมนิยม 30 บาท เพื่อเป็น ค่าดำเนินการ และต้องออมเงินสังจะอย่างน้อย 20 บาทต่อเดือน

- การหมดสมาชิกภาพ เมื่อสมาชิก ตาย ลาออก วิกลจริต คณะกรรมการให้ออก นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ปิดบังความจริงและมีคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 7

- การทำทะเบียนสมาชิกจัดทำโดยเหรียญกกองทุนหมู่บ้าน

2.5) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และเอกสารการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

- ขั้นตอนการขอกู้ สมาชิกที่มีความประสงค์ขอกู้ต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการ โดยระมัดระวังวัตถุประสงค์ และกรส่งคืนเงินกู้อย่างชัดเจน โดยหมู่บ้านได้มีการจัดประชุมชี้แจงการเขียนโครงการให้สมาชิกได้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้

- การคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการ ได้จัดประชุมเพื่อพิจารณาโครงการ ของสมาชิกว่าถูกต้องตามหลักการ และพิจารณาอนุมัติให้กู้

- การโอนเงินให้ผู้กู้ เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติแล้ว แจ้งคำ อนุมัติให้สมาชิกทราบ ว่ากองทุนอนุมัติแล้ว และแจ้งเรื่องไปที่อำเภอเพื่อให้พัฒนากรอำเภออนุมัติ และแจ้งแจ้ง ไปยังธนาคารออมสินเพื่อให้ธนาคาร โอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกผู้ได้รับอนุมัติ

- การรับชำระหนี้ สำหรับกองทุนหมู่บ้าน โกวเต่า กำหนดชำระ หนี้เมื่อครบกำหนด 1 ปี ให้สมาชิกส่งเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนที่คณะกรรมการแล้วคณะกรรมการจะนำเข้าธนาคารออมสินอีกครั้งหนึ่ง

2.6) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ จากการสัมภาษณ์พบว่า กองทุนหมู่บ้านจัดให้มีคณะกรรมการติดตามผลการกู้เงินในหมู่บ้าน โดยการสอบถามและสังเกตสมาชิกส่วนใหญ่ กู้เงินไปเพื่อประกอบอาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง ทำไร่ข้าวโพด ทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงสุกร ค้าขาย ซึ่ง สมาชิกทุกคนก็นำเงินไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กลับครอบครัวได้จริง จะพบว่าบาง โครงการประสบปัญหาภัยแล้งเนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลไม่สามารถทำนา ได้แต่สมาชิกก็นำเงินมาใช้ในการปลูกมันสำปะหลังแทน ซึ่งมันสำปะหลังจะใช้น้ำในการเพาะปลูกไม่

มากนักจัดว่าเป็นพืชทนแล้งได้ดี ก็นับว่าเป็นการนำเงินมาเพื่อประกอบอาชีพ สร้างรายได้จึงไม่เป็นการผิดวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านแต่อย่างใด

2.7) การจัดสรรผลประโยชน์ จากการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อสิ้นปีมีการปิดบัญชีแล้ว ถ้ากองทุนมีกำไรคณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรดังนี้

1. ปันผลค่าหุ้นคืนสมาชิก 50 %
2. เป็นทุนสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน 10 %
3. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20 %
4. จัดเป็นกองทุนบริหารกองทุนหมู่บ้าน ใกล้เคียง 20 %

2.8) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน ได้มีการจัดให้มีการพูด คุยกันของกลุ่มผู้กู้โดยการแบ่งเป็น กลุ่มค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และปลูกพืช มีการพูดคุยถึงอาชีพของแต่ละคนในกลุ่ม มีการพูดคุยถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของแต่ละคน ทำให้เกิดความ คุณเคยกันระหว่างบัณฑิตและสมาชิกกองทุน

3) ผลการประเมินผลผลิตของระดับหมู่บ้าน

3.1) จำนวนสมาชิกกองทุน จากการสัมภาษณ์และการศึกษาทะเบียนสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน พบว่า ณ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนจำนวน 54 คน

3.2) จำนวนผู้ได้เงินกู้ จากการสัมภาษณ์และการศึกษาบัญชีคุมลูกหนี้ พบว่า กองทุนหมู่บ้านเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเงินเป็นจำนวน 5 ครั้ง รวมยอดผู้กู้ทั้งสิ้น 47 ราย ดังแสดงในตารางที่ 4.4

3.3) ยอดเงินที่ใช้จ่าย จากการสัมภาษณ์และการศึกษาบัญชีคุมลูกหนี้ พบว่า กองทุนหมู่บ้านเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเงินเป็นจำนวน 5 ครั้ง รวมยอดผู้กู้ทั้งสิ้น 47 ราย เป็นเงินที่ปล่อยให้ผู้กู้ทั้งสิ้น 818,000.- บาท คงเหลือเงินในบัญชี 182,000.- บาท ดังแสดงในตารางที่ 4.4

3.4) จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนดและยอดเงินที่มีการชำระคืน จากการสัมภาษณ์ พบว่า กองทุนหมู่บ้านกำหนดให้มีการชำระคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปี ดังนั้นวันครบกำหนดในการชำระคืนเงินในงวดแรกจะเริ่มในเดือนมีนาคม พ.ศ.2546 จึงจะสามารถเริ่มติดตามผลได้ต่อไป

3.5) กองทุนสะสม จากการสัมภาษณ์และการศึกษาบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ พบว่า ยอดเงินกองทุนสะสมเมื่อสิ้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 เป็นจำนวนเงิน 20,334.97 บาท ซึ่งเงิน จำนวนนี้ยังคงเก็บไว้ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อะไรในกองทุน

3.6) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ จากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่า สมาชิกกองทุนผู้ให้นำเงินที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้แก่ ครอบครัว แต่จะมีผู้กู้บางรายที่ไม่สามารถนำเงินที่นำไปใช้ให้ตรงกับโครงการที่ขอกู้เนื่องจากเจ็บป่วยกระทันหัน จึงนำเงินที่ได้ประกอบอาชีพอื่นๆ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้เช่นกัน

3.7) ทศนคคชของชุมชนต่อกองทุน จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านเห็นว่าเป็นการดีที่รัฐบาลได้ให้เงินทุนในการประกอบอาชีพมาแก่ชาวบ้าน ชาวบ้านจะมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ นำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพ เสริมสร้างรายได้ เพื่อนำเงินมาเลี้ยงใช้จ่ายหมุนเวียน เลี้ยงดูคนในครอบครัว และยังเป็นกำลังใจให้กับชาวบ้านในการประกอบอาชีพ เป็นการให้ชาวบ้านรู้จักหัดออมทรัพย์เพื่อเป็นทุนในอนาคตข้างหน้า

3.8) การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ จากการจัดเวทีชาวบ้าน ดังแสดงในภาพที่ ข.14 และ ข.15 ในภาคผนวก ข พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านส่วนมากประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร ปัญหาหลักของเกษตรกรคือเรื่องน้ำ ซึ่งในหมู่บ้านประสบปัญหาภัยแล้ง เกษตรกรต้องรอน้ำฝนเพื่อใช้ในการทำการเกษตรของตน ส่วนปัญหาอื่นๆ แบ่งได้ตามกลุ่มดังนี้

กลุ่มค้าขาย ด้านการค้าขายจะมีปัญหาไม่มากนักจะมีปัญหาเกี่ยวกับของขาดตลาดหาไม่ได้ แต่ก็มีวิธีแก้ไขคือนำสินค้าตัวอื่นมาขายแทนตัวที่ขาดตลาด ดังแสดงในภาพที่ ข.9 ในภาคผนวก ข

กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะมีการเลี้ยงวัว และสุกรเพื่อเป็นอาชีพเสริม ในการเลี้ยงวัวจะพบปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดในวัว หรือวัวเดินชนกันขาเสีย แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยมากแทบจะไม่มี ปัญหาในการเลี้ยงสุกรคือทุนในการซื้อลูกสุกร และค่าหัวอาหารที่มีราคาค่อนข้างสูง และราคาที่ขายพ่อค้าคนกลางที่ให้ ราคาที่ค่อนข้างต่ำแต่ก็ยังคงได้กำไรบ้าง ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงนิยมขายสุกรให้กับบ้านที่มีงานบุญต่างๆ จึงจะได้ราคาที่ดี ดังแสดงในภาพที่ ข.8 และ ข.11 ในภาคผนวก ข

กลุ่มปลูกพืช จากที่ได้กล่าวข้างต้นว่าในหมู่บ้านจะขาดน้ำในการทำการเกษตร ชาวบ้านส่วนใหญ่จะปลูกพืชไร่ ซึ่งใช้น้ำน้อยเช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ซึ่งเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี ดังแสดงในภาพที่ ข.12 และ ข.13 ในภาคผนวก ข

3.9) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง จากสัมภาษณ์ พบว่า ในการบริหารงาน กองทุนไม่พบปัญหาใดๆ เนื่องจากในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การจัดตั้งกองทุน การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การสมัครเป็นสมาชิก การเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงิน การอนุมัติโครงการ รวมทั้งการชี้แจงข้อมูลต่างๆ ของกองทุนที่มีเพิ่มเติม ทางคณะกรรมการกองทุนจะมี การจัดประชุมและชี้แจงทุกครั้ง เพื่อความเข้าใจและปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3.10) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่าความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี เนื่องจากเวลาที่มีการประชุมชี้แจงเรื่องต่างๆ พร้อมทั้งการขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ สมาชิกทุกคนจะให้ความร่วมมือกันดีมาก
- สมาชิกกองทุนมีความซื่อสัตย์ สืบเนื่องจากโครงการกองทุนมีการให้ออกทรัพย์สินจะสมาชิกกองทุนมีการส่งเงินออมทรัพย์สินครบทุกคน
- ชุมชนยกย่องคนทำความดี สืบเนื่องจากเมื่อมีการเลือกผู้นำกลุ่มสมาชิกกองทุนก็จะพร้อมใจกันเลือกคนดีเพื่อเข้ามาเป็นผู้นำกลุ่ม
- สมาชิกกองทุนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการเขียนโครงการกู้เงิน คณะกรรมการและสมาชิกจะช่วยเหลือแนะนำการเขียนโครงการให้ถูกต้องเพื่อใช้สิทธิ์ในการขอกู้ รวมทั้งภายในกลุ่มยังช่วยกันเป็นผู้นำประกันสมาชิกกลุ่มเพื่อสะดวกในการกู้ยืมเงิน
- สมาชิกกองทุนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มจากการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน บางครั้งจะมีปัญหาเกิดขึ้นบ้าง ก็จะมีการช่วยเหลือแนะนำความรู้จากผู้ที่มิประสบความสำเร็จมากกว่า เพื่อให้สมาชิกที่พบปัญหา มีความรู้และสามารถแก้ไขปัญหามาของตัวเองได้ต่อไป
- สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จากสมาชิกครอบครัวในหมู่บ้าน ปัจจุบันมี 52 ครอบครัว ผู้นำและสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำไร่ ไร่จ้างค้าขาย และบางครอบครัวจะมีอาชีพเสริมในการเลี้ยงสุกรไว้ที่บ้านของตนเอง
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ในหมู่บ้าน หรือภายในตัวอำเภอสีคิ้ว มีหนุ่มสาวบางคนที่มีความรู้สูงมักไปประกอบอาชีพต่างถิ่น เมื่อถึงวันหยุดตามประเพณีก็จะกลับบ้านมาเพื่อทำนุตามประเพณีพร้อมทั้งได้อยู่พร้อมหน้ากันภายในครอบครัว
- ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน นอกจากหมู่บ้านจะมีกองทุนหมู่บ้านแล้วนั้น ภายในหมู่บ้านยังมีกลุ่ม อสม. กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน ซึ่งเป็นความร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน
- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา เมื่อมีปัญหาในชุมชนก็จะมีการเรียกประชุมเพื่อช่วยกันแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในปัญหานั้นๆ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกันพูดคุยถึงการประกอบอาชีพของตน เมื่อมีปัญหาที่จะได้รับการแนะนำชี้แนะแนวทางในการแก้ไขจากผู้ที่มีประสบการณ์มาก
- ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

- ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ผู้นำในชุมชนมาจากการเลือกตั้ง เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน
- ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดด้วยสมาชิกในชุมชนเมื่อมีปัญหาจะมีการประชุมสมาชิกและลงมติว่าจะแก้ปัญหากันอย่างไร

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

1) ผลการประเมินบริบทของระดับรายบุคคล

1.1) อาชีพเดิม สมาชิกผู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนา ไร่ มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด เลี้ยงวัว รับจ้างทำงานต่างๆ เป็นหลัก และมีการเลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ เป็นอาชีพเสริม ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดกับการประกอบอาชีพ คือความแห้งแล้งไม่มีน้ำในการเพาะปลูก

1.2) สมาชิกในครอบครัว สมาชิกผู้ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 - 6 คน โดยมี พ่อ แม่ ลูก หรือบางครอบครัวมี ปู่ย่า ตายาย หลาน อยู่ ด้วย ภายในครอบครัวมีคนทำงานได้ประมาณ 1 - 6 คน

1.3) สภาพการอยู่อาศัย สมาชิกผู้ส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง ลักษณะที่พำนักส่วนใหญ่เป็นบ้านที่สมบูรณ์ บางบ้านยังเสร็จไม่เรียบร้อยเนื่องจากการสร้างต่อเติมไปเรื่อยๆ

1.4) รายได้ของครอบครัว สมาชิกผู้ส่วนใหญ่มีรายได้เป็นรายวันแต่มีบางครอบครัวที่มีลูกที่ทำงานเป็นรายเดือนและมีรายได้ในครอบครัวเพิ่มขึ้น รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยอยู่ประมาณตั้งแต่ 3,000 - 30,000 บาท ต่อเดือน

1.5) หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน สมาชิกผู้ส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพทำไร่เป็นจำนวน 10 ไร่ขึ้นไป จะกู้ยืมเงินลงทุนจากธนาคาร สหกรณ์การเกษตรสิคิ้วเนื่องจากการทำไร่เป็นจำนวนมากๆ ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก และมีระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตค่อนข้างนาน

2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของระดับรายบุคคล

2.1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ สมาชิกผู้ได้รับการอนุมัติเงินกู้เป็นจำนวน 5 ครั้ง รวมยอดผู้กู้ทั้งสิ้น 47 ราย เป็นจำนวนเงิน ครอบคลุมความต้องการที่ได้รับอนุมัติดังแสดงในตารางที่ 4.4

2.2) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้ต้องใช้เงินในการลงทุนทำการเกษตรเป็นจำนวนมาก ถ้ารายใดที่มีเงินลงทุนไม่เพียงพอก็จะกู้ยืมเงิน

จากสหกรณ์การเกษตร ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 - 12 ต่อปี หรือ ธกส. ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 - 14 ต่อปี

2.3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพหลักในการทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด ทำนา เลี้ยงวัว ค้าขาย และประกอบอาชีพเสริมเช่นเลี้ยงสุกร อันเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว

2.4) สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้จะประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน และมีการเช่าที่ทำกินเพิ่มเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มากขึ้น วัสดุ อุปกรณ์ส่วนใหญ่หาได้ในอำเภอไม่ต้องเสียค่าขนส่งราคาแพง

2.5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้มีความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกร ได้รับการเรียนรู้มาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ สืบทอดกันมา และมีการพัฒนานำเอาเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้การเพาะปลูกได้เร็ว ประหยัดแรงงาน ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น

2.6) จำนวนแรงงาน ส่วนใหญ่แรงงานที่ใช้จะเป็นคนในหมู่บ้านจะเปลี่ยนกัน จ้างงานกันในหมู่บ้านหรืออาจรับจ้างหมู่บ้านที่ใกล้เคียงกันจะมีการจ้างงานกันตลอดหน้าเพาะปลูก และเก็บเกี่ยวผลผลิต

3) ผลการประเมินกระบวนการของระดับรายบุคคล

3.1) การใช้จ่ายเงินกู้ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้นำเงินที่ได้ไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในอำเภอ หรือมีการเช่าที่ทำกินเพิ่มในหมู่บ้านใกล้เคียง บางรายต้องจ้างแรงงานในหมู่บ้านเพิ่ม เพื่อช่วยในการประกอบอาชีพเนื่องจากแรงงานในบ้านไม่เพียงพอ

3.2) การหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้จะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเป็นผู้แนะนำ และจะมีเกษตรกรอำเภอสี่คว่ำเป็นผู้ให้คำปรึกษาเพิ่มเติม

3.3) การหาตลาด ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้จะมีตลาดในการส่งสินค้าภายในตัวอำเภอ หรืออาจมีคนมารับมาซื้อเองถึงที่

3.4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน มีสมาชิกบางรายที่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ของการประกอบอาชีพของตนเอง ส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีการทำแต่จะบอกได้ว่าในแต่ละเดือนนำเงินไปทำอะไรบ้าง

4) ผลการประเมินผลผลิตของระดับรายบุคคล

จากการสัมภาษณ์รายกรณี พบส่วนใหญ่ผู้ผู้นำเงินที่ได้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมของตนเอง มีการว่าจ้างแรงงานในหมู่บ้าน ทำให้เกิดรายได้ มีเงินหมุนเวียน ใช้ในครอบครัว และการสร้างงานภายในหมู่บ้าน ทำให้แรงงานในหมู่บ้านไม่ออกไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจในการประกอบอาชีพ มีความภูมิใจในการประกอบอาชีพของตน และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

จากผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กูในหมู่บ้านสรุปได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.3.1 ประเภทค้าขาย ผู้ที่ขอกู้เพื่อค้าขายจะนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อขายถึงโดยจะซื้อขายได้ตลอดทั้งปี และเนื่องจากมีประสบการณ์ในการค้าขายตั้งอยู่ก่อนแล้วและมีลูกค้าประจำอยู่ด้วย จึงไม่ค่อยมีปัญหาใดๆ ดังแสดงในภาพที่ ซ.9 ในภาคผนวก ซ

4.3.2 ประเภทเลี้ยงสัตว์ ผู้ที่ขอกู้ที่นำเงินมาเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงวัว ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำกันมานานตั้งแต่รุ่นพ่อ แม่ การกู้เพื่อเลี้ยงวัวเป็นการจ้างเลี้ยงเป็นรายปี การเลี้ยงวัวแต่ละคอกซึ่งมีจำนวนมากต้องอาศัยประสบการณ์ของคนเลี้ยงวัวซึ่งรับจ้างเลี้ยงเป็นอาชีพอยู่แล้ว จึงมั่นใจได้ว่าวัวที่เลี้ยงจะไม่ประสบปัญหาใดๆ วัวที่ได้ขนาดจะมีผู้มารับซื้อถึงที่หรือหากไม่พอใจก็สามารถนำไปขายที่ตลาดนัดโคกระบือซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้ ส่วนการเลี้ยงสุกร ซึ่งจัดว่าเป็นอาชีพเสริม เงินที่กูจะนำไปซื้อลูกสุกร หัวอาหารสุกร ระยะเวลาเลี้ยงประมาณ 3 - 4 เดือน ก็สามารถขายได้ถ้าสามารถเลี้ยงให้สุกรมีน้ำหนักถึง 100 กิโลกรัมขึ้นไปได้จึงจะถือว่าได้กำไร การเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหามากนักเพราะดูแลง่าย ส่วนที่มีปัญหาคือซื้อลูกสุกรได้ในราคาที่แพง และเวลาขายสุกรพ่อค้าคนกลางมักจะกดราคา ดังนั้นผู้ที่ขอกู้ส่วนใหญ่จะใช้ วิธีขายสุกรให้กับบ้านที่มีงานบุญจะได้ราคาที่ดีกว่า ดังแสดงในภาพที่ ซ.8 และ ซ.11 ในภาคผนวก ซ

4.3.3 ประเภทปลูกพืช ผู้ที่ขอกู้จะกูไปปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา แต่เนื่องจากปีนี้แล้ง การปลูกพืชไร่ซึ่งใช้น้ำน้อยจึงเป็นการดีสำหรับชาวบ้าน ส่วนรายที่ทำนา ก็จะปลูกพืชไร่ เช่นมันสำปะหลัง และข้าวโพด ควบคู่ไปด้วย ซึ่งผลผลิตที่ได้จากมันสำปะหลัง และข้าวโพดจัดว่าอยู่ในราคาที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี ทำให้ชาวบ้านหันมาปลูกกันเป็นจำนวนมากขึ้น ดังแสดงในภาพที่ ซ.12 และ ซ.13 ในภาคผนวก ซ

4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลที่ได้จากโครงการกองทุนหมู่บ้านนอกจากจะทำให้ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ มีการสร้างงานในหมู่บ้านแล้วนั้นยังคงมีปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับโครงการคือ

1. ความแห้งแล้งเนื่องจากภัยธรรมชาติ อาจเป็นปัญหาทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้ผลไม่เต็มที่ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะหันมาปลูกมันสำปะหลังแทน เนื่องจากเป็นพืชทนความแห้งแล้ง และผลผลิตได้ราคาที่ดี

2. พ่อค้าคนกลางในราคาสินค้าต่ำทำให้กำไรที่ได้น้อยกว่าที่ตั้งไว้ ชาวบ้านส่วนใหญ่แก้ไขโดยพยายามค้าขายโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

3. มีการกำหนดขอบเขตในการเขียนโครงการ เช่น ไม่ให้นำเงินไปซื้อรถจักรยานยนต์หรือ โทรศัพท์มือถือ แต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เช่นกัน อย่างเช่นจักรยานยนต์สามารถประกอบอาชีพจักรยานยนต์รับจ้างได้ ประกอบกับหมู่บ้านมีการเดินทางที่ไม่สะดวกถ้าไม่มีรถยนต์เป็นของตนเอง โทรศัพท์มือถือก็สามารรถใช้ติดต่อสื่อสารรับงานจ้างต่างๆ จากผู้ว่าจ้างได้ ทำให้รับงานได้เร็วถึงได้งานเพิ่มขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้น วิธีแก้ไขคือ การเขียนโครงการต้องอยู่ในข้อตกลงของคณะกรรมการและสมาชิกต้องร่วมกันพิจารณา

4. คณะกรรมการต้องเสียสละเวลาในการประกอบอาชีพ เพื่อมาดำเนินการบริหารงานกองทุน เช่น การติดต่อกับหน่วยงานราชการธนาคาร ทำให้เสียเวลาในการทำงานอย่างน้อยครึ่งวันหรือเต็มวัน ทำให้ขาดรายได้จากการไม่ไปทำงานในวันนั้นๆ ไป ซึ่งคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องเป็นด้วยความสมัครใจ มีจิตสำนึก และพร้อมจะเสียสละ

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง ตั้งขึ้นเมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2544 แล้วได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2544 มีจำนวนสมาชิก 54 คน และได้รับเงินจัดสรรเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ปล่อยให้กู้ในงวดต่างๆ แยกเป็นกลุ่มอาชีพดังตารางที่ 4.5

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงบรรลุเป้าหมายของการเกิดกองทุน

ตารางที่ 4.5 แสดงการปล่อยกู้ในงวดต่างๆ แยกเป็นกลุ่มอาชีพ

งวด ที่	วัน เดือน ปี	จำนวนผู้ ปลูกพืช (ราย)	จำนวนผู้ เลี้ยงสัตว์ (ราย)	จำนวนผู้ ค้าขาย (ราย)	รวมจำนวน ผู้ (ราย)	รวมจำนวน ผู้ ผู้สะสม (ราย)
1	22 มีนาคม 2545	14	26	1	41	41
2	17 เมษายน 2545	2	1	-	3	44
3	20 พฤษภาคม 2545	-	1	-	1	45
4	14 มิถุนายน 2545	-	1	-	1	46
5	22 กรกฎาคม 2545	1	-	-	1	47
	รวม	17	29	1	47	

2) ระบบบริหารกองทุน พบว่าการบริหารกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง ค่าเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน ซึ่งชาวบ้านเป็นผู้เลือกขึ้นมา และมีระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง 1 ปี ซึ่งกรรมการจะเป็นผู้ดูแลเรื่องต่างๆ ของกองทุนตามหน้าที่และเป็นผู้พิจารณาจากปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน ซึ่งกรรมการหมู่บ้านใกล้เคียงก็ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของระบบการบริหารกองทุน

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ที่มีมาตั้งแต่เริ่มต้น คือการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกในการประกอบอาชีพ เช่น การเพาะปลูก ซึ่งเมื่อก่อนจะทำการปลูกข้าว แต่ในปัจจุบันประสบปัญหาความแห้งแล้งจึงหันมาปลูกพืชไร่ เช่นมันสำปะหลัง และข้าวโพดแทน ซึ่งเริ่มแรกก็ลองผิดลองถูกก่อนว่าจะลงมือปลูกอย่างไรให้ได้ผลผลิตดี ก็มีการทดลองกันมาเรื่อยๆจนกระทั่งได้ผลผลิตที่ดี และนิยมปลูกกันมากขึ้น ส่วนผู้กู้ที่เลี้ยงสุกรไว้เป็น อาชีพเสริมพบว่าการเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่ดี เนื่องจากระยะเวลาในการเลี้ยงสั้นทำให้ขายได้เร็วและมีเงินมาหมุนใช้ในครอบครัวได้อีก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่าจากการที่ได้มีสมาชิกกองทุน ได้มาขอเงินเพื่อไปประกอบอาชีพ ทำให้มีการสร้างงานในหมู่บ้าน สร้างรายได้ ทำให้เกิดการซื้อขายเพิ่มมากขึ้น มีการลงทุนเลี้ยงวัว และสุกร ปลูกพืชไร่เช่นมันสำปะหลัง ข้าวโพด และประกอบอาชีพค้าขายดังทำให้มีเงินหมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของ หมู่บ้านซึ่งเป็นระดับรากหญ้าและจะส่งผลไปยัง ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมไปถึงระดับประเทศเป็นระดับต่อกันไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงบรรลุเป้าหมายของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าสมาชิกผู้กู้มีทัศนคติที่ดีต่อกรรมการกองทุนในเชิงบวก สมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมรับฟัง คำชี้แจง ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ และมีความมั่นใจว่าสมาชิกผู้กู้ทุกคนจะสามารถ คืนเงินกู้ได้ครบตามกำหนด และคิดว่ากองทุนหมู่บ้านจะอยู่คู่หมู่บ้านใกล้เคียงต่อไป

4.5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก

- 1) สมาชิกกองทุนมีเงินทุนหมุนเวียน สร้างรายได้ ให้กับครอบครัว
- 2) สมาชิกกองทุนสามารถพัฒนาอาชีพเพิ่มความชำนาญ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลังได้
- 3) สมาชิกกองทุนได้รับการจ้างงานไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น
- 4) คณะกรรมการกองทุนมีการพัฒนาการบริหารงานกองทุน ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ และสมาชิกกองทุนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
- 5) เกิดการหมุนเวียนด้านการเงินในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และในระดับประเทศเป็นไปตามลำดับ

ปัจจัยด้านลบ

- 1) ธรรมชาติเกิดความแห้งแล้งทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้ไม่เต็มที่
- 2) การเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง หรือนายทุน ทำให้สินค้าที่ขาย ได้กำไรน้อยไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ขาย
- 3) การมีเวลาในการบริหารงานกองทุนน้อย ทำให้มีการหมุนเวียนในการยืมและคืนเงินมีอัตราที่ไม่มาก ทำให้ผลกำไรจากดอกเบี้ยก็ไม่มากตามไปด้วย ผลตอบแทนที่จะได้รับจากเงินกองทุนก็จะน้อยลง
- 4) สมาชิกในหมู่บ้านต้องใช้เงินทุนในการลงทุนประกอบอาชีพ ต้องการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นๆ ทำให้ยังคงต้องหาเงินมาชำระหนี้หมุนเวียนให้กับสถาบันการเงินที่กู้ยืมมา

4.5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่าเมื่อมีการเริ่มประกอบอาชีพครั้งแรกมักประสบปัญหาในด้านต่างๆ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ แต่หลังจากที่ได้ทำสักระยะหนึ่งก็จะเกิดการเรียนรู้ มีความชำนาญเพิ่มขึ้น และสามารถประกอบอาชีพนั้นๆ ได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งยังสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง

4.5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า สมาชิกผู้ก้นำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพ สร้างงาน มีรายได้ ใช้ในการหมุนเวียนในครอบครัว

ครัว และในการประกอบอาชีพ การบริหารงานกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ ไม่เกิดปัญหา คาดว่ากองทุนหมู่บ้านจะยังคงอยู่ต่อไป

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าสมาชิก ชุมชนในความสนใจในกิจกรรมให้ความร่วมมือ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่ กำหนดไว้ เปิดโอกาสพูดคุยให้คำปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ มีแนะนำให้ความรู้แก่ผู้ที่ประสบปัญหา มีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในสังคม

4.5.5 การเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ พบว่าผู้วิจัยได้เข้าศึกษาข้อมูลสภาพทั่วไปของหมู่บ้านใกล้เคียง ศึกษาปัจจัยที่จะทำให้เกิดกระบวนการศึกษากระบวนการกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง ศึกษาผลที่ได้จากกระบวนการ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อที่จะสรุปผลว่าโครงการบรรลุดัตุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

หมู่บ้านไก่อ่เต่า หมู่ที่ 10 ตั้งอยู่ในเขตตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมากว่า 45 ปี มีทำเลที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอสีคิ้วมาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร อาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้านไก่อ่เต่า คือ การทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป ซึ่งพืชที่ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด เป็นต้น

ประชากรในหมู่บ้านไก่อ่เต่า มีทั้งหมด 52 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากร 246 คน แยกเป็นชาย 136 คน หญิง 110 คน เป็นวัยที่อยู่ในวัยทำงานคือช่วงอายุ 18 – 59 ปี ประมาณ 165 คน คือประมาณ 67% ของประชากรทั้งหมู่บ้าน นับเป็นกำลังสำคัญในการสร้างรายได้ให้ชุมชนมีเศรษฐกิจดีและเข้มแข็ง

5.1.1 ผลการดำเนินงาน

1) ผลการประเมินค้ำหมู่บ้าน

1.1) หมู่บ้านไก่อ่เต่าได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า จากวันที่ก่อตั้งจนถึง 1 กรกฎาคม พ.ศ.2545 มีระยะเวลา 1 ปี กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ใน ระเบียบ และนโยบายของรัฐบาลทุกประการ

1.2) จากที่กองทุนหมู่บ้านได้รับเงินจัดสรรจาก ทางรัฐบาลแล้วนั้น กองทุนหมู่บ้านได้มีการดำเนินการให้สมาชิกมากู้ยืมเงิน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความประสงค์จะขอกู้ยืมเงินเป็นจำนวน 47 ราย เพื่อนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และจะมีการคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปี

1.3) หมู่บ้านไก่อ่เต่ามีการคัดเลือกคณะกรรมการในชุดแรกทั้งหมด 15 คน เมื่อครบ 1 ปี ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่มีจำนวน 15 คน ซึ่งมีคณะกรรมการท่านใหม่ 8 คน โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่าและนอกนั้นคือคณะกรรมการชุดเก่า

1.4) การรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไก่อ่เต่า มีการกำหนดคุณสมบัติหลักสำหรับผู้กู้คือ เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป อยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี เป็นคนมีคุณธรรม รักการประกอบอาชีพ ไม่เล่นการพนัน ไม่คิดสิ่งเสพติด และไม่หนีหนี้สินจนถึงการขึ้นศาล

1.5) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน ผู้จัดการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านมีความเข้าใจเป็นอย่างดี

1.6) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ จากการที่กองทุนหมู่บ้านปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ยืม ปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมของตนเอง เช่น ผู้ที่ทำไร่มันสำปะหลัง และทำไร่ข้าวโพด เมื่อครบปีเก็บผลผลิตก็จะได้เงินจากการขายผลผลิต ผู้ที่นำเงินไปทำการค้า คือ ค้าขายถั่ง ก็จะได้นำกำไรจากการไปรับซื้อและขายถั่งผู้ที่เลี้ยงวัว เมื่อครบปีก็สามารถนำวัวไปขายได้ราคาที่สูงกว่าตอนที่ซื้อมา และถ้าเป็นวัวแม่พันธุ์ก็สามารถให้ลูกวัวแล้วนำไปเลี้ยงหรือขายต่อได้อีก ผู้เลี้ยงสุกร ก็จะมีเงินหมุนเวียนทุกๆ 3 หรือ 4 เดือน จากการขายสุกรที่โตเต็มที่แล้ว

2) ผลการประเมินดัชนีรายบุคคล

2.1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้จะมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมานาน เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และมีการพัฒนาการประกอบอาชีพมาเรื่อยๆ ตามเทคโนโลยีปัจจุบัน ส่วนอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นมีการพัฒนาและเรียนรู้เพิ่มเติม ผู้ประกอบอาชีพสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ตามความชำนาญที่เกิดขึ้น

2.2) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน ผู้กู้เงินได้รับเงินกู้จากกองทุนครบถ้วนถูกต้อง ตามที่ได้อนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนทุกคน

2.3) การทำกิจการอย่างถูกต้องวิธีของผู้กู้ ผู้กู้เงินที่ได้ไปประกอบอาชีพและมีการรวมตัวเพื่อปรึกษาหารือกัน มีการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการประกอบอาชีพของแต่ละราย

2.4) ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน ผู้กู้มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริม รวมทั้งยังมีการจ้างงานในหมู่บ้านเพิ่มรายได้ให้สมาชิกในหมู่บ้าน

5.1.2 อภิปรายผล

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

1.1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียงสามารถจัดตั้งขึ้นได้ เนื่องจากสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการจัดตั้ง

1.2) การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นตัวแทนในการดำเนินงานบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

1.3) การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านมีการจัดกลุ่มเพื่อคุยกันถึงปัญหาในการประกอบอาชีพของแต่ละราย แล้วมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการให้คำแนะนำ เพื่อนำไปแก้ไขและปรับปรุงในการประกอบอาชีพของตนเองต่อไป

1.4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกหมู่บ้านใกล้เคียง มีการประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด เลี้ยงวัว และรับจ้างทั่วไป เป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพ เสริมในการเลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่ และยังมีการจ้างแรงงานหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อมาช่วยใน การประกอบอาชีพของแต่ละราย

1.5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกหมู่บ้าน มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ มีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ในหมู่บ้าน

2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1) ปัจจัยด้านบวก สมาชิกในหมู่บ้านมีการพัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีการ ถ่ายทอดความรู้ สามารถสร้างอาชีพ จ้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนในครอบครัว และหมู่บ้าน

2.2) ปัจจัยด้านลบ สมาชิกในหมู่บ้านต้องใช้เงินลงทุนในการลงทุนประกอบอาชีพ ต้องการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นๆ ทำให้ยังคงต้องหาเงินมาชำระหนี้หมุนเวียนให้กับสถาบันการเงิน ที่กู้ยืมมา ในการดำเนินกิจการมีปัญหาต่างๆ ด้านภัยแล้งส่งผลให้กับผลผลิตได้ไม่เต็มที่ ปัญหา เรื่องพ่อค้าคนกลางในราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาเหล่านี้ทำให้ผลกำไรที่ได้รับจากการเกษตร ได้รับน้อยลง ทำให้เงินที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นทุนในการประกอบอาชีพในครั้ง ต่อๆ ไปมีจำนวนน้อยลงไปด้วย

3) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ในหมู่บ้านใกล้เคียง สามารถแบ่งกลุ่มการประกอบอาชีพได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มค้าขาย กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มปลูกพืช ซึ่งแต่ละคนในกลุ่มเมื่อมีปัญหาหรือมีเวลาว่างก็จะมี การมาพูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในแต่ละอาชีพของตนเอง นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่ม ยังมีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิก และคนรุ่นหลัง เพื่อให้เป็นแนวทาง ในการประกอบอาชีพต่อไป

4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกหมู่บ้านใกล้เคียง จะมีการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร แก่สมาชิกในหมู่บ้านได้รับรู้ และเข้าใจตรงกัน สมาชิกในหมู่บ้านก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ในการกิจกรรมข่าวสารต่างๆ ให้ข้อความร่วมมือ เพื่อทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

5) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1) ผลโดยตรง จากการกู้เงินของสมาชิกกองทุน ผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบอาชีพ สร้างงาน จ้างแรงงาน ทำให้เกิดรายได้

5.2) ผลกระทบโดยตรง มีการกระตุ้นเศรษฐกิจเนื่องจากการนำเงินมาลงทุนทำให้เงินหมุนเวียนอยู่ในครอบครัว หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด เป็นลำดับจนถึงประเทศ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ในสร้างความชำนาญของการประกอบอาชีพ

5.3) ผลกระทบทางอ้อม จากที่มีการไปประกอบอาชีพต่างถิ่นก็ทำให้สมาชิก ในหมู่บ้านหันกลับมาทำงานภายในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา เกิดความรักใคร่อบอุ่นกันในครอบครัว ทำให้หมู่บ้านมีความสามัคคีกันยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ใกล้เคียงที่ผ่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องต่างๆ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1) ควรมีการยืดระยะเวลาในการส่งเงินกู้คืนอย่างน้อยเป็น 2-3 ปี เนื่องจากภัยแล้งที่อาจเป็นปัญหาในการทำการเกษตร(จากความต้องการของชาวบ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้ง)

2) กฎระเบียบข้อบังคับต้องชัดเจน และคณะกรรมการต้องปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด

3) ทางรัฐควรมีมาตรการ ในการจัดการกับสมาชิกที่ไม่ส่งเงินกู้คืนตามกำหนด และให้ทางรัฐช่วยจัดหาทุนความ เพื่อยื่นฟ้องให้ถูกต้องตามกฎหมาย

5.2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1) ในการปล่อยกู้ควรมีการให้กู้ทุกเดือน และในการส่งเงินต้นและดอกเบี้ย ก็ควรให้มีการส่งทุกเดือนเช่นกัน เพื่อที่จะได้มีเงินในการหมุนเวียนและบริหารการกู้ยืมอย่างต่อเนื่อง (จากนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า)

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้สมาชิกในหมู่บ้าน เข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ให้ภายในหมู่บ้านมีการกู้ยืมหมุนเวียนกันอย่างทั่วถึงกัน

3) ควรนำเงินออมสังจะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ปล่อยกู้เพื่อที่จะได้มีกำไรเพิ่มขึ้น

5.2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ

1) ควรส่งวิทยากร ไปช่วยพัฒนาภูมิปัญญาดั้งเดิมให้ผนวกกับภูมิปัญญาใหม่ที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมอาชีพ และเศรษฐกิจของชุมชนจะได้เข้มแข็ง และยังยืนอย่างแท้จริง

2) ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีศักยภาพ ทั้งในด้านการผลิต และการตลาด

3) ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ โดยการดึงความรู้ความสามารถของคนในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชุมชน

4) ควรมีการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับกลุ่มเกษตรกร เน้นทักษะในการผลิต รวมถึงกระบวนการตลาด ครบวงจร

5) เร่งพัฒนาฝีมือแรงงานในกลุ่มอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด

5.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) หน่วยงานของรัฐควรช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน มีความรักสามัคคีกันอย่างแท้จริง หน่วยงานของรัฐต้องเสียสละอย่างจริงใจ และตั้งอยู่บนความยุติธรรมการทำงานมิได้ทำอย่างผิวเผินตามหน้าที่ แต่ต้องทำอย่างจริงใจ ให้ชุมชนรักษาความสามัคคีของชุมชนที่มีมาแต่ดั้งเดิมให้ดียิ่งขึ้น

2) ส่งเสริมให้รักษาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้ยืนยาวสืบไป

3) การที่เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไปในชุมชนอย่างรวดเร็ว อาจเป็นการทำลายวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาดั้งเดิมให้เลือนหายไปในที่สุด

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง, กองวิชาการและแผนงาน. 2544. กรอบแนวความคิดเบื้องต้นในการวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดพันธกิจของกรมการปกครอง. เอกสารการสัมมนาวิชาการเรื่องแนวทางปรับปรุงโครงสร้างแผนงาน 25 มีนาคม 2544. หน้า 6-9. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง.
- กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์ประชาสัมพันธ. 2545. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฯ : อีกบริบทหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยงานเพื่อบ้านเมือง. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. 4 มกราคม 2545 : 18.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านไก่อ่เต่า. 2544. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนหมู่บ้านไก่อ่เต่า ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2544. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านไก่อ่เต่า.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. คู่มือการทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้ง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.). 2544. กชช. 2ค ปี2544 ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 14 สิงหาคม 2544. นครราชสีมา : มปท.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.). 2544. จปฐ. 2 แบบประมวลผลและเทียบเป้าหมายข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนรายหมู่บ้าน ประจำปี 2544 บ้านไก่อ่า หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 20 พฤษภาคม 2544. นครราชสีมา : มปท.
- คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, สำนักงานเลขานุการ. 2544. เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงการปฏิบัติตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 15 มิถุนายน 2544 ณ หอประชุมมหาดไทย 100 ปี. สำนักพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- บุญยัง หมั่นดี. 2544. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน. หนังสือพิมพ์ชีวิตชุมชน. 1(11) : 22-23.
- ภาวิณีเยี เจริญยัง. 2545. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้องฟันฝ่า. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. 31 มกราคม 2545 : 12.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มัลลิกา สังข์สนธิ. 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. หน้าที่ 221-234. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา. 2545. คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1-12. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สัมพันธ์ เศษะอริก. 2544. กองทุนชุมชนให้อะไรกับสังคมไทย. หนังสือพิมพ์ชีวิตชุมชน. 1(11) : 2-3.
- ศูนย์ปฏิบัติการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2545. ความรู้เบื้องต้นกองทุนหมู่บ้าน [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.rajabhat.ac.th/village/index.html>